

FÖIÄ ENCICLOPEDIÄ LITERARÄ, APARE IN FIECARE LUNÄ DE DOUË-ÖRI

Prețul abonamentului :

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 6 coröne

Pentru România și străinătate . . . . . 8 franci

Inserate 1 cm. □ o dată 2 fil. de două-ori 3 fil.

PROPRIETAR ȘI EDITOR :

GEORGIU M. UNGUREAN

REDACTOR RESPONSABIL :

S. P. S I M O N U.

Tot ce privesce föia sunt a se trimite la

Redacția și Administrația „Rev. Ilustrată“

Bistrița, strada Lemnelor 44.

Creștinism și Româanism.

— Din Istoria civilizațiunii poporului român. —

(Urmare)

— *Zorile frumoșe*
Pre cer se arată,
O epochă nouă
Pre vestind.
Românimea totă
Se desfată,
Lumina dorită,
Dobândind — !

Așa dară, ce a perdit Româanismul greco-catolic? Ce defect a suferit Româanismul prin alipirea unei părți însemnate la biserica română?

Am arătat în articolul precedent, că nu s'a făcut nici o schimbare în detrimentul Româanismului prin unire, nici bisericesce, nici naționalicesce!

S'a latinisat, s'a renegat döră credința și biserica noastră? Greco-catolicii döră s'au renegat și instrăinat de corpul națiunii? Cultura și sciința au dat döră în dărăpt?... Bărbați de sciință, de politică, de cultură și esperință, *cuantitativ* și *cuantitativ* au avut döră în măsură mai mare greco-orientalii sau greco-catolicii? — — —

Acësta o va spune odată istoria critică a culturii românesei!

Așa dară, ce a perdit Româanismul?

Dar, cine nu perde, — câștigă.

Și, ce a câștigat Româanismul prin unirea unei părți a Românilor, — aceea éráși o va spune odată, — istoria critică a Românilor...

Și, dacă o parte a Româanismului, nu a suferit nici odată, *ma, a câștigat*, prin aderința sa la biserica română — atunci în *mod consequent* putem concludé, că întreg Româanismul, când acelei biserici, — *ar fi ade at* — n'ar fi suferit nici atăta daună, cât s'ar imagina că a suferit, ma s'ar fi câștigat mai mult. Atunci,

s'ar fi unit, religionalminte, întreg Româanismul și întreg elementul latin, din orient, cu elementul latin din apus, care este de un sânge, natură și talent?

De multe ori, auzim, că se dice, ca religiunea orientală este religiunea noastră *strămoșescă*?

Dar apoi, unii unguri catolici din Ardeal, cari s'au întors de la reformați, *incă* și *asemenea* pot dice că religiunea reformată, de la care s'au desbinat, nu de mult — este religiunea lor strămoșescă și antică ori genuină?!

Și au acestia drept?

Creștinismul sau catolicismul, în lupta sa pre acest pământ, formând *biserica militantă*, a avut durerea și doliul se vadă, cum s'au născut, din densus, ce era în luptă titanică, intru câștigarea corönei pentru idealul său, — trei mari confesii: „Arianismul,” Biserica bisantină, și Protestantismul.

A cădut și s'a lasat și elementul român dela Dunăre și Carpați în brațele Bisantinismului născut din biserica militantă universală și nu puțin a suferit, pre cum dela *Islamism* în privința socială și politică — asemenea dela Bisantinism în privința socială, culturală și ecleziastică?

Pentru o parte mare a Româanismului, care s'a apropiat religionalminte de frații săi latini și de urbea eternă, a fost nu mai mult, de cât o inspirațiune dionă, o desceptare din somn, nesciinții seclilor tirani, a fost o lovitură în sórtca și viața poporului român, — dar o lovitură de bun auguriu, o lovitură, prin care „Statusquo” se schimbă și naia vieții poporului român, capătă mateloți, cari se-i dee alt curs pre marea culturii, dezvoltării și trainiceii naționale! —

Nu numai din *scop politic*, și nu din principiul că Uniunea se fie numai un: Instrumentum Regni — ci din voia și dispusățiunea Proniei, s'a întâmplat acësta lovitură în viața Ro-

mănismului, — și după cum a prelins neadormitul *geniu*, care vegilează ne-necetat la porțile vieții fie-cărui popor și prin urmare și la Porțile vieții românești...

Prin urmare, Românismul, nu a pierdut, ci a câștigat...

Da, și când se va scrie și tracta odată despre această temă interesantă, se va vedea că așa este?

Căci, prefiresce — scim și aceea, din istorie și din experiență — și cunoșcem daunele politice — naționale, și constituționale a unui popor și a unei națiuni politice — omogene ori ne-homogene — cauzate pre contul religiei sau, din cauza diversității de confesiune. Este aceasta, ca și o peie, pre carea ori cât o speți nu o poți curăți în deajuns. Dar cine, pentru D-zeu, ar putea intercăla în acest studiu — o atare conferință sau temă, ce ar tracta luptele politice ale statelor din cauza diferenței religioase?

Când se va studia și tracta acest obiect, veți vedea, cum se desfășoară lupte, cum a cădut guverne; cum sau făcut rezoluții, cum a astădți se perde timpul în Parlamente, din cauza diferențelor de religie?!...

Ati auditi de *Wiggħū* și *Thorii* din Anglia; de *Lobontū* și *Carații* din Ungaria. De luptele lui *Ferdinaud* și *Wallenstein* cu *Gustar Adolf* și *Sacsonii*, — despre succesiunile la tron în Mexico etc.

În timpul proșinte chiar cetim dîlnic, despre partidul politic catolic din Ungaria — despre creștinii — sociali cu *Lueger* (pron. *Luiger*) despre scenele turbulente alui *Wolf*, *Schönezer* ca pauperizațiști în contra catolicismului bătându-și peptul și strigînd: „Los von Rom!“ Ați cetit de teoriile lui *Grassmanu* disvelite în Parlament contra Moraluhii lui *Ligourg*; espunerile pline de ură și calumniile la adresa bisericii romane în Parlamentul austriac, al unui *Dr. Euler*, *Dr. Eisenkolb*, pr. și espunerile despre esistența și Problema *Protestantismului*, de *Dr. H. Schell* în o foie germană. Ce însămnă apoi: *Kultur Kampf* german, de o parte, și *Central* lui *Winthors* de altă parte. Mulți susțin că statul și națiunea, nu are a face nimic cu religia, și un ministru actual a dîs, că în naintea lui *Jidovul*, *Ungurul*, *Romanul* și *Sasul*, — sunt tot una!

Și cu toate, acestea, cum vedem chiar astădți, — nu este așa.

Nu este așa — cu toate că omenii nu dau, pre această chestiune — *nimic*, de orecce este acum, nu evul mediu ci evul nou și secul XX.

Ci, luptele politice, născute din diversitatea de religie, nu vor înceta niciodată, cu tot liberamismul lumii moderne.

S'a susținut, și se susține la noi Români, până în ziua de astădți, că *religiunea nu are a face cu națiunea?* În genere așa sar pîria că este. Nu este așa și nu pôte fi așa, dacă ajep'ă la articlî, ce iam scris mai nainte în asta privință și dacă neaducem aminte de clasa rustică, indentifică religia cu națiunea.

Cu atât mult, credem, ce a făcut și capital pe contul religiei clasei inteligentă și factorii chemați pentru cultura poporului român.

Dacă cetim tot ce s'a scris, și luăm în considerare tot ce s'a petrecut în astă privință, cum a fost orecce cum isolat Român I ardelean de cel din România în privința raporturilor de progres și cultură; — ma pe terenul cultural social și de civilizațiune, greco-catolicul a avut o directivă, și greco-orientalul alt; — în multe privințe, din cause religioase, factorii, ce se săpuneau, nu conlucrau între sine în unire, ci mai mult isobați — din care motiv, mult a suferit spiritul de progres și de luminare pre mai multe terene. Aci apoi putem esclama cu poetul latin: „*Quid, quid delirant reges, plectuntur Activi!*“

Cu toate acestea greco-catolicismul, a făcut progresele cele mai minunate, cari relativ cercușărilor, nu le-ar fi putut face alt popor.

Îndată după unire, lii Românilor se îndreptă spre apus — a Roma și la Viena, la focularele, ce aprind sufletulu și inferență inimile aceloră, cari alergă acolo, sêtoși oe tot ce e *mare*, *robil*, *sânt*, și *idealisti!* „De propaganda fide“ în Roma, „Pasnanenul“ și „Sta Barbară“ în Viena, au făcut pentru poporul roman aceea, ce au făcut Atena și Alesandria pentru Inmea echiă. Deodată cu cultura bisericească, Românul se întărește și în cultura națională. Această cultură e iubea și evlaviosul martir *Aron*, când a dîs: „*Națiunea trebe crescută, luminată,*

zelul național desceplat, — și atunci străinii vor avea respect de noi!...“

De desceptarea și cultura greco-catolicilor se impresonează și frații lor despre munți: „*O singură shkintee — scrie G. Misail — mai licuresce printre negurile cerului și asemenea luciferului de preste și se apropie de noi. Pe când lu noi, în România nu există de cât vreo două, trei, buhermițe grecesci, dincolo de munți — în Ardeal, înflorește școlotele aducărat românești din Blașiul!*...“ Și erăși în alt loc: „*Renumele liceului din Blașiul, cresce, vedend cu ochii, viață și lumină reverșând în toate părțile. Pare că geniul vechei Rome se scôlă din mormentul său secular spre a mai descepta odată coloniile lui Traian!*“ *Al. Odobescul*, numesce Blașiul greco-catolicilor:

„*Cea mai roditoare reședință școlară — românească!*“

— În Blașiul — scrie *P. Ilarian* — care a fost dela *Unire încă* — este și va fi cu totă probabilitatea și în venitor: *Fântâna și țâria cea mai solidă a României luminate, nu numai în Ardeal, ci prin învătaturile lui P. Major, G. Sincai, Micul, Cipariu; Barițiu a căror școlă a fost Blașiul, fântâna și țâria României preste tot.*“

Unirea cu Urbea eternă, fără indoială, neau dat nouă re un *Petru Major*, pre un *Georgiu Gabr. Sincai*, pre carele *Edgard Quinett* l numesce de nu *Muratori* al Românilor, care a pîrtat o națiune în o cârpă.

Er *Samuilă Clain*, *Micul*, ce a fost pentru poporul nostru, de cât un „*Athanasiu Kircher*“ al lumii de sciință, — care a zelat în totă viața, pentru înaintarea literaturii, din care causă, vom da aci după *Dr. Grama*, catalogul cel lung al opurilor sale, care de sigur pune pe ori ce literat de astădți în uimire.

1. „Gramatica limbii române ed: 1780.

2. De Matrimonio juxta disciplinam graecae ecclesiae ed: 1781.

3. De jejunio graecae orientalis ecclesiae 1781.

4. Teologia morală ed: 2 tomuri.

5. Intréga Bibliă, test. r. și n. după teextul evreic și grecesc.

6. Iosif Flaviu.

7. Etica și Dreptul firii ed: 1800.

8. Logica după Baumeister.

9. Istoria universală după Millot.

10. Acatistier, — Metafisica și Aritmetica.

11. Canonele, tuturor sinódelor,

12. Opurile S-t. Ciril din Erusalim.

13. Omiliile și Ascetica S-t Basiliu.

14. Omiliile S-t Ioan Gură de aur, ale S-tului Gregoriu teologul, Efraim, Ciril, din Alesandria, Efraim Sirul, Athanasiu și Andreiu Criteanul și cateva de alui I. Damaschin.

15. Istoria lui Varlaum și alui Iosafat.

16. Cavintele S-tului Pachomiu și Dorotheiu,

17. Invătaturile lui Toma de Kempis.

18. Segneri — de penitenția.

19. Istoria Schismei de Cerulariu și a sinodului de la Florenția.

20. Din istoria bisericească a lui Fleury.

21. Un tractat despre căsătorie, un tractat filosofic-teologic despre Revelațiune.

22. Istoria Românilor dela început până în secul XVIII. Despre starea și politica călugărilor orientali.

23. Istoria bisericească a Românilor. Practica consistorială.

24. Belisar — după Marmontel, Lucian.

25. Scara St. Ioan Climach.

26. Viața și opurile lui Esop,

27. A conlucrat și la edarea dicționarului de Buda și a ajutorat și îndreptat edarea mai a tuturor opurilor câte au eșit în Blașiul pe timpul petrecerii lui în mănăstire și pre lângă aceea a pîrtat și officile cele grele de profesor și concionator.

Lipsesce din acest conspect alui *Dr. Grama*, însă cartea așa numită „*Propovădania*“ sau învătura la omenii morți edată în Blașiul la anul 1784. care este pentru ureoii un model nepieritor și astădți pentru rostirea de predică funebreale și mai cu sêmă de iertăciuni.

Pre drept esclamă istoricul *Sincai*, după enumerarea opurilor lui: *Și că acestea sunt monumentele și silințele unui om greco-catolic! . . . Dică acum calumniatorii, că călugării și alți bărbați de ritul și națiunea noastră sunt rudi, — prosti — lenesi și nepricepători și neapți pentru cultivarea artelor bune și a științelor.*

Nu fără reson ni se oferă de sine 3 elemente pentru progresul ce s'au ivit în dezvoltarea românismului, în acelea timpuri când ignoranța se luptă cu lumina reserindă pe orisonul Europei.

Vedem în viața românismului greco-catolic, că introducându-se și la ordine:

- a) viața monastică și celibatul,
- b) influința apusului civilizat asupra tinerilor și capacităților române, și
- c) Liceul din Blășiș și studiarea cu temei a l. latine.

Cum?

Dacă preoția în genere a fost, începând din timpurile cele mai vechi, istorice, — o clasă sau o *castă deosebită*; și dacă Pontificii cu rönume, au vrut se o până pre o tréptă alătura cu clasa militară, voind ad: se o sepăreze de lumea civilă și profană, — voind, ad: ca această preoție se trăiască pe pământ numai pentru scopul, pentru care e chemată și alésă — atunci unde, pre fața pământului este mai sublimă, ca o preoție, ce-și are idealul său? „*Voi nu sunteți din lume, de aceea ve uresee pre voi lumea!*“ esclamă Mântuitorul nostru.

Acest ideal, a vrut sel realizeze în tótă puterea Acel glorios pontific român, care propunându-și se reformeze biserica catolică „*in capite et membris*, — a introdus și celibatul la clerul de mir.

Intru, adevăr clerul celib al bisericii catolice nu depinde de la masă, dela casă, de la femee și copii, amésurat vorbelor lui Christ: „*Frații mei și maica mea, — acestia sunt!*“ — —

Dacă intru adevăr, celibatul este bine folosit, amésurat destinațiunii și scopulu său, atunci cine pôte pătrunde binefacerile și tária, dar mai pre sus, efectul celibatului, pentru o biserică militantă pre pământ, cum e biserica lui Christos? Căci: „*Spre cer, ridic ochii mei!*...“

De multeori 'ți vine se te întreb: „Și tu, care ești preot, mai poți păși spre idealul ție dat, căud nu ești independent în lume, când ești sclavul și unelta grigilor și a valurilor lumesci — asemenea omului civil și persoanei materialistice? Mai poți gândi atunci la idealul tēu? —

Mai poți sē te ocupi de sörtea omenimei, de a bisericii și națiunii tale, — mai poți sē te încordă pentru știință și cultură, de care ai necesitate în lupta ce-o încercă creștinismul cu Bălaurul seculului? —

Dacă nu *trei* părți, apoi *jumătate*, de secur, din preoția română este destul de rău dotată și miseră! Aduge că: Mulți

preoți căsătoriți, rămân véduvei, și încă uniți chiar de tineri — și rămân cu o dróie de copii mică pe cap!

E grea, e fôrte grea, de percurs, „*via crucis*“ — pentru acestia! . . .

Sau, preoții, cari sunt cruțați de acesta sörte neferice, asemenea nu-și véd capul de exigențele dîlnice reclamate de viața familiară — de creșterea și educațiunea familii, pre carea nu o pot lăsa ne educată și ne cultivată, căci acum nu este înainte de 1848?

E grea, e fôrte grea de percurs „*via crucis*“ — și pentru acestia!

Și ce jertfe, ce dotăți, ar mai putea se făcă est-mod clerul nostru laic pre altarul Românismului, când trébuie sē-și vadă de propria-i susținere?

De aceea, puține fundațiuni naționale s. bisericesei s'ae făcut, de s'au făcut, de cătră clerul rural; fundațiuni sau ști-pendii pentru sermanii copilași de român, ce l. vața la școlă cu cõja uscată, le-au făcut alți bărbați și în spese le-au făcut preoțiimea celibă și regulară — la noi la greco-catolicei.

Și nu poți defaima pentru acesta pre clerul mirean, care are familie și e lipit de lumea materială, de órece chiar și moralul ne învață că: „*Prima persoană, Ego!*“

Ce s'ar fi făcut pentru D-dēu, acei profesori din 1848, cari în urma detestabilului proces cu Eu. Leméni ce a durat mai mulți ani, au fost eliminați și aruncați în lpmē — dacă acei profesori ar fi fost, legați de familie, de casă și de masă? Ma, ar fi făcut ei aceea, ce au făcut, când ar fi avut familia?

Istoria și faptele de istorie, le fac, sau le încep mai înainte ómenii liberi, independenți — *tinerimea*.

Celibit pururea sunt tineri — ei sunt junimea; sunt aceea, ce a dis poctul frãnces, *L. Chenier* despre Homer: „*Est encore jeune!*“

Mulți sunt, cari nici odată nu au dat ceva pond pre viața celibatară. În lume, caută se domnéscă și *superficialitate*!

Se privim înderept, cu un seclu chiar la profesoria celibă din Blășiș; se ne dăm samă și despre ocupațiunile cele multe și labórea fără margini a unui capitul episcopesc?

Cine se mai discute asupra acestor adevăruri?

Cine au făcut, compus, și seri: cărțile și manuale cele multe de literatură și de școlă, dacă nu celibit din Blășiș?

Cine ni-a dat cea mai bună gramatică pentru limba română; cine ni-a croit cea mai corectă ortografie în scriere dacă nu *Timoteu Cipariu* „*Măgăzinul de știință*, care se presintă și astăzi înaintea ochilor noștri — după cum îl vedem odiniórá — ca un erudit monach de știință pl Frãnciei — ca un *Döllinger* și Fenelon.

S. P. Simónu.

Spune-mi de ce te mai iubesc?

*Eram atât de neferice,
Fiind dus din jurul meu,
Pără că inima-mi se sfarmă,
Se sfarmă amar de dorul tēu.*

*Și tot plângeam și di și nópte —
Apoi cu suflet desperat,
Voiam se plec și eu în lume,
Ca se te uit cum mai uitat.
Și tot plângeam și di și nópte.*

*Orî cât le caut în gândire-mi
De ce, nici unul nu găsesc? . . .
Și dacă am vrut și tu se suferi,
Spune-mi de ce te mai iubesc?*

*În gând mi-am pus, „cuvânt de ură“
Se-ți rostesc, când de, ar fi
Ca înc'odată-n astă viață,
Noi amēndoi ne-am întâlni?*

*Dar, ah, cuvintele de ură,
Ce atâta timp le-am pregătit,
Cum le-am uitat așa de grabă,
Când iarăși, iarăși ai venit.*

Valeria Grama.

Mormântul păstoriului.

(Urmare)

Ileana va fi a mea!mise în durerea lui, deschidându-și demința ochii după un vis nelușcitor. Nu scia ce va face, dar simțea, că pasiunea îl induplecă la ceva faptă. Na câștigat de turmă, n'a dejunat, dar în conștiință și-a pus cuțitul său cel lung. După aceea a concredut vitele grijei botoșeriului său naue, ér el s'a în fundat în desimea pădurei încă întunecată. — Fără minte a vagabundat prin pădure. Picioarele-i fără voință îl ducen către isvorul „*Minunilor*.” De multe ori sta locului, ba s'a și întors, dar ca și cum ar fi rătăcit prin bătăturile cunoscute, necurmat se întorcea în regiunea isvorului „*Minunilor*”; se aședea pe câte o stâncă, apoi ér se scula și mergea mai departe. În livada înflorită și de nou se aruncă la pământ și din buzele-i palpăitoare ese o mugire animalică. — A sosit mătă-đi. —

Ileana cu ceva înainte de mătă-đi de regulă avea datină se-și lese sotul singur spre a fugi până acasă, ca stringând remășițele de la dejun se le ducă bărbatului la prânz. Ađi chiar prin livada aceea a trebuit se treacă, în care suferea Avram în pasiunile sale de amor. A trosărit, când a obserat pe Avram cu fața distinsă, care-și inholbase ochii săi tocmai asupra ei. —

A voit se alerge îndărăpt, dar nu se putea mișca; a voit se strige cât o lua gura, dar glas nu eșă din peptul ei apăsător. Ér Avram cu pași repeđi se apropia de ea, ca lupul de prada sa.

Ajungând lângă Ileana, Avram stă locului. Nu s'a putut atinge de frumoșa femeie, de nevasta altuia. Numai lin șoptind o întrebă: Ileană, unde-ți bărbatul? Măcar, că bine putea se audă ținutul țingalăului și timpita sanare a clopotului. Ileana tot fără a fi putut grăi stătea sub efectul privirii bărbatului cu aspect forțat și mâna ei în conștiință a indicat direcțiunea. Ileană, juncanul meu tot între vitele lui Ionel s'a amestecat. — Acea nu e drept Avrame! erumpe nevasta. Ba! da! îl cunosc după țingalău! Nu-i drept Avrame, juncanul tău nu e între ai noștri!...

Tu-ți bați capul pe ceva rău!... Avrame tu ai femeie și copil!... Ai dreptate, pôte că am ceva cuget rău, dar eu las juncanul meu la voi, da, îl las vouă, numai vină la mine, direge coliba mea, mă curăț pe mine. — Avrame dute, lasă-mă în pace! Ileană șopti el, trebuie se fii a mea! Orî cum dar trebuie se fii a mea! Voiu fi lotru, te voiu răpi! Voiu fi drac, te voiu amăgi! Voiu fi om ucid și te voiu face a mea. —

Hei, nu sciu cum, dar trebuie se fii a mea. *Tubescel și pe el, dar și pre mine!* Ileana ș'a câștigat curagiu. — Bine-i Avrame! Dacă ești nebul voiesc a te ajuta! *Voi fi drăguta ta și femeia lui!* Numai acum în momentul acesta te rog, mergi acasă te linișcesc. Mai întâlneom încă noi! Aceste le-a đis în așa sincer ton, pot dice voia, încât Avram le-a și credut — Ileană, nu spune lui Ionel, că am fost pe aici. — Nu, nai grije! Numai acum te du! Mai întâlneom noi încă. Avram a credut vorbelor și nu mult după aceea a dispărut în desis. Ileana câtvă timp, până ce l'a vedut și a audut tropotul lui, a băgat samă după el, apoi linișcitu a plecat în treburile sale acasă cu un zîmbet, de compătîmire pe buză.

* * *

Avram îndată ce a fost departe de cercul fer-necător al Henei, și-a venit în orî și a început a medita. Și a cugetat la convorbirea întâmplată și îndată a prevădut că așa na fi bine. Ileana cu mult mai tare și iubesc bărbatul, decât se fie în stare al înșela. Ileana numai pentru ceea l'a mângăiat, ca se scape de el, și să se pôtă apăra de altă dată. — Ileana în vecl nu va fi a lui. — *Ileana totuși va fi a mea!*...

Apoi cu holărire firmă s'a întors în cătrău sunau clopotele și țingalăușele. Pripit a ajuns acolo, unde Ionel se odihnea în iarba. Ionele sum aici! Redă-mi juncanul! Avrame ți-am spus erî, că la mine înzădar cercetezi! Juncanul nu ți aici! Ér nevasta e a mea! Ai priceput! Și vorbind s'a sculat. — Dar va fi a mea! Răchni orbesc Avram și cu cuțitul seos, ca un animal sălbatic sări asupra contrariului său. Până în mănunchiu implântă cuțitul în peptul lui Ionel, înainte de ce acesta s'ar fi putut folosi de al său. Fără nici un cuvânt a cădut la pământ. — Venindu-și în orî. Avram s'a înspăimântat sub povora păcatului. —

Cunoscința aceluia, că el e om ucid, la înfricat, la nebunit. Nu scia pentru-ce? Nu scia cum? Dar venind la cunoscința omorului său, sa îngrijit despre aședarea cadavrului. Pôte, ca se nu scie Ileana; pôte, ca se nu pôtă vorbi în contra-i vitele, ce se uitau la el; dora săl ascundă din naintea lui Dumnezeu, inse orî ce se-i fie trebuie sel așede. Aici aprôpe de locul amurului stăteau doi brađi tristi pe rîpa unei cascade, care ađi inse nu esistă. — Între ei este loc destul pentru un cosciug. — Aici a alergat Avram, cu cuțitul a scrumat pământul, cu unghiile la săpat, apoi a tirit trupul mort în el. Nici nu a obserat, că ceriul se în furiase. Măcar, că în acesta regiune întrecstringerea norilor și izbucnirea furtunei abia este diferință cât de câteva minute. — Avram nici nu sfărșea cu îngroparea, când și erumpe cu tătă puterea viscolul mănios și răsbunător.

Avram inse era în loc periculos. Cascada peste câteva minute se umplu cu apă, ma a și esundat din matea. Abia a putut vro câtvă pași face în sus pe cōstea țepișă, când apoi abia resuflând sa oprit și și-a întors privirea spre locul faptei sale teribile. Dar îl cuprinse terôrea, când vedu, că esundarea, vârtejul începe a se învêrti de asupra mormântului lui Ionel, apa începe a spăla pământul nu de mult scurmat. —

Acuș se nasce de asupra vârtejiț spumegos și deodată scote cadavrul, apoi ca și cum ar voi se sară spre un arbore și se -- de el: în față cu el sta nemișcat în picioare. Avram se'nfioră, ar fugi dar nu pôte. Din vârful muntelui se repede o stâncă despăcată cu vuet mai mare decât tunetul. — Chiar pre el vine, dar el nu o vede, nu o aude, el se uită gură-căscată la Ionel, ce sta în față cu el.

De odata inse dispăre Avram, stâncă la răpit cu sine și nici nu se opresce cu corpul lui sdrențurat până în fundul cascadei.

Ceriul s'a domolit, norii sau tras și sôrele iarășt a lucit. Vârtejul unflat curge mai departe, din stâncă omoritoare se vede numai un vârteful.

Totul s'a liniștit, ca mai nainte cu o jumătate de oră.

* * *

Pe Ileana a ajuns'o furtuna pe drum, fiind-că inse era mai aprôpe de casă, a fugit înapoi. Se năcăgea după Ionel, deôrece dora plôuă, și-i frig. Buzele sale șoptiră o rugăciune. După aceea cu mâna tremurândă eulege mănecarea și pornesc cu pași grăbiți peste petrele plouate, peste liveđile udade și peste părăuțele scădēnde, la Ionel. De departe vede pe Ionel, care o aștepta stând în proptit de arbore. Alerga spre el și vedēnd, că stă neclintit, cugetă, că dora e indignat. Fuge la el și se nisuesc al împreteni cu dulci sărutări.

Ionel, sum aici! Udatuceai tare? Firesce că a trebuit se-ți adne veștminte curate!... Se uită la față plină de imală și la îmbrăcăminte-i mirēndu-șe, că nici nu graescce, nici nu se mișcă. Se uită și mai bine la el, și vedēnd, că din ochii deschisți s'a știns focul, că nu... acățat fiind cu pletele-i de creanga unui arbore, de care că sta, cu un strigat înfricoșat cade la picioarele sotului ei mort. Durerea a omorit-o pe Ileana. Ș'a revenit în orî, de ôrece mai avea dătorințe. Durerea cumplită nu i-a luat mințile, mai tare a facuto nesimțitoare, ca pe una, ca aceea pentru care tot principiul de viață s'a sfărșit, cărei viața mai mult nu-i pôte da consolare și plăcere.

Încet s'a ridicat de la picioarele sotului său, a despletit frumos pletele lui, cari erau sucite în jurul crengii și l'a aședat frumos la trupina arborelui. Apoi i-a șoptit vorbe domôle, întristate, amorose.

Ionel dulcele meu, micul meu amor, da, ai murit? Mai lăsat pe mine orfană, veduvă? Ce se fac acum cu tine? Ce se fac fara tine? Cum a putut eși eroul tău suflet prin acosta gaură mică, ce e deasupra inimei? Așa e, că ai murit pentru mine? Te-a omorit sălbățicul cela de Avram? El te-a atăcat cu mâna omoritoare, în mod sălbatic Așa-e? Dar nu, nu te teme, Ionel micul meu soț, eu pentru ceea tot nu voi fi a lui!... Tu ai murit pentru mine și eu voi scî muri după tine! Pe ceea mă jur, ađi Ionel! Bată-te Dumnezeu Avrame, cu

ambele lui mânuiri, strigă ea în line cu ton plângător și sărind în picioare. Bată-te, dacă mai trăești! Apoi ăr s'a plecat la mortul ei și-l ștergea și-l săruta.

— Dar, ce se fac cu tine, Ionelul meu! Astfel numai nu putem trăi, dacă tu ești mort acum, ție-ți trebuie înmormântare! Cine se te înmormenteze? Cine cugetă la tine? Te voiu îngropa eu! Eu 'ți voiu săpa mormânt, eu te voiu boci, eu 'ți voiu fi preot, cantor! Și eu voință firmă s'a ridicat, se ceree loc de mormânt.

Nu mult a cercat — înaintea picioarelor ei a fost grôpa gătiă, plină cu noroiu. Molul l'a scos afară iute, esundarea a înmuiat pământul și cu unghiile ușor a putut săpa grôpă. După aceea a cercat în jur muschiu, a cuplășit mormântul, ca Ionel se fie culcat pe môle. După aceea ăr a mers la iubitul ei, la îmbrătoșat la sărutat. Spre aș lua ramas bun nu avea mult timp, căci sôrele acum era pe piscul muntelui. Trebuia să se siléscă. A scos cuțitul din tisăgul lui Ionel și l'a ascuns la simul ei. După aceea cu putere supraomenéscă a ridicat trupul marelui bărbat și și l'a aședat pe glia (țermurile) mormântului. S'a coborât mai înainte ea însăși, după aceea cu precauțiune l'a retras în lăuntru și l'a culcat pe soțul ei. Intreg corpul lui l'a acoperit cu muschiu, numai fața i-a lăsat descoperită. l'a neteđit părul în lături, a privit lung în fața lui, după aceea la sărutat pentru ultima ôră.

— Dumneđu eu tine lonele, amorul meu! Odihnescete în pace și mă ascéptă până te voiu ajunge! Se întrăm de odată în raiu! După aceea a rupt măneca spăcelului său propriu, și cu aceea ia acoperit fața. Apoi a pus deasupra feței lui muschiu în abundență. A eșit din mormânt. A ingenunchiat pe țermurile gliei aceluia, și buzele sale au șoptit o rugăciune. S'a sculat din nou și până ce cu ochii înundați în lacrimi se uita în mormânt, buzele îi șoptese. —

Ionel iartă-mă de te-ar durea ceva! Și cu aceste începe a trage pripită pe el pământ cu ambele mânuiri. Sermana, mai că i se rumpea inima, dar nu plânge. Dôr se încredea în ceea, că nu preste mult iar vor fi la olaltă. E gata cu înmormântarea și încă nu e întunecat de tot. Vitele lui Ionel vin până la Ileana și ochii lor înholbați de mirare și întrebare. Când pornim acasă? Unde e stăpâmul nostru? Dar Ileana tôte aceste nu le vede, încă pôrtă florî pe mormântul lui Ionel, ca sel apere pe soțul de săpare (se nu fie scos) în contra sêlbaticimilor. Blandele

vite se depărtéză încet singure mugind, țingălind, clopotind cătră staul (locul îngrădit) de nôpțe... ăr Ileana se grăbesce. În fine e perfect mormântul iubitului ei, încă și cruce i-a pus la cap. S'a întunecat. Ileana obosită șede la capătul mormântului, đice o rugăciune pentru fericirea soțului ei și pentru întărirea ei proprie. Apoi scôte cuțitul și-l aședă lângă sine. Mă va scuti în contra lui Avram!

Leșinată se inclină peste mormânt.

* * *

De mult timp au dat preste trupul Ileanei, niște țerani, ce au umblat pe aici. Acolo era culcată pe mormânt, era numai un schelet.

Dumneđu ia fost păzitorul, că fiarele răpitoare nu o au rupt în miș de bucățî.

Dar pentru-ce sei fi făcut rău dacă numai schelet era trupul frumos, suleget și plin; na putut fi pradă cercată de animale

Mai mare jal făcêu ele între vitele față stăpân.

Țerani au aședat cadavrul frumos pe o șireglă de ramuri, de brad și au descins cu el în satul cel mai apropiat. Au depărtato dela mormântul iubitului ei spre a o îngropa în pământ sfințit. Și mormântul lui Ionel l'a sfințit mai târziu, când locul acesta era scaldă. un preot, ce se recrea aici. —

* * *

Așa-mă eneră mie istoria mormântului păstoriului românașul meu vorbăreț.

Mormântul sermanului Ionel de atunci e orfan, dar îngrijit.

Primiî ghiocci aici rêsar de sub nêuă; ômenii ce umblă pe aici trec pe lângă mormântul lui Ionel șoptind o rugăciune lină, ma fie care da și don lui Ionel, o cunună, un braș, o ramură de brad, o piatră, un buchet de florî, prisosesc de la fie-care pentru mortul amorului, pentru mormântul păstoriului. Pentru acesta se 'nmulțesc și cresce mormântul.

Dar mormântul lui Avram e fără semn, ca și cum și însăși natura l'ar fi judecat uitării. —

Albia, so umplut cu petri și cu vréseuri. Ađi abia mai are urmă ceea adâncime.

Și-a luat în altă parte drumul, torintele sgomotos, ce numai arare ôri curge. —

(Fine.)

Autorul.

Anacreon.

Lasă, vântul — se viéscă

Printre fađi,

Nu-s altii să se iubéscă

Și ca noi se-și fie drađi!

Lăsă vântul să se jôce

Prin alună,

Éră noi, din polóbóce

Se golim, — ca doi nebuni!

Lasă, vântul — se alerge

Prin pustii,

Éră eu la tin' voiu merge, —

Tu a mea dragă, se fi!

Lasă, vântul se mugéscă

Prin nori, sus,

Ca noi doi să se iubéscă

Ca noi doi — copilă, nus!

N. St. Viorescul.

Ce ați visat!...

— Conversare cu cetitórele. —

Ce ați visat astă nôpțe?!...

Bon jour Mademoiselles — Bună diminéța copilite — bună điua cocóne și coconițe!

Ce ați visat astă nôpțe?

Este nôpțe fără somn, — este somn fără vis, este

vis fără dor — este dor fără amor și amor fără copilite? Și amor fără o ființă ce-o iubesci.

„Dulce e a đie când sufletul jălesce,

„Am o ființă-n lume, ce sciu că mă iubesc!...”

În nopțile de iarnă — este lungă vremea somnului,

pentru ca visurile să se pótă juca cu inima noastră siréță. Ce dulce mai e și o nópte lungă pentru sufletul doios, de aprinde fericirea barem în visul nopții — de a primi o îmbrălișare barem în altă lume, în lumea nopții; și de a primi o dulce sărutare dela ființa, ce-o iubesc — barem în deșertățiunea visului.

Se mă credeți Româncuțe tinerele — voi visuri de amor, voi Musele poeziilor mele — se mă credeți că o nópte de iarnă plătesce mult.

Și acum iarnă fiind, este drept aceea *acuma*, *sezonul visurilor* — a visurilor de iarnă!

Și cred că nu greșesc. — deși dacă aș greși m'ați erta, că femeea e bună — când susțin că dintre toți și dintre toate, visază mai mult *secul gingaș femeesc*?

Căci dóră secul frumos e vis, — și ce mai cântec frumos ar fi „*Cântecul visului*...”

Daună că poeziile din București, pre cari atâta îi lărnuiesc Ardelenii noștri, nu și-au luat obosala poetică se scrie „*poesia visului*,” și de ce valóre ar mai fi, — venind din București!...

Bon jour copilițe!

— Bună diminéța, frumseți delicate!

Bună diminéța, ochi negrii și căprii!...

„Pentru ochi cu naurile
„Ocolă pădurile

„Pentru ochii cei căprii
„Nu te-n dură acas' se vii?”

Ce-ați visat astă nópte? Așa e, că e lungă sânta nópte de iarnă — e lungă, lungă, ca pânza Penelopei!? Mai cu samă în luna lui Decembrie sau cum îi dice Românul în „*Indreiea lupilor*.” când moșul Sóre, tot alunecă în jos, tot în jos, cătră Africa, — pre semne iubesc lupta Burilor cu Englezii sau i dor de fetele lui Faraon cu tip arabic.

Serman Sóre, cât ești tu dragă de frumos și curat, cum veți tu în mersul tău tótă lumea, câte frumseți mai veți tu în calea ta, de la răsărit și până la sfințit și totuși odată în an, în o lună, în posomorita lună alui Decembre, ești slab și fără viață, ba chiar stai se cați în afunđimea Iadului lui Dante.

Da, în acésta lună, în „*solstițiul de iarnă*,” când Sórele este în crisă, carea 'și ajunge punctul de grea încercare în 25 Decembrie — după calindariul julian sau românesc.

— Serac Sóre!

Seraci nopți, esclamă Românul, că lungi mai sunteți, ér servitorii și robii se bucură că le trece vremea în nópte, éră se dic „*nóptea în vreme*.” —

Asemenea dice Românul că trece și *Postul*, în nópte! Ei, cocóne, ce post?

Da, *post*, cocóne cu mânuși, e *postul Crăciunului*!

Ei, ce — și nu-ți place; — apoi puneți atunci nume Pișta și Frantzi sau Hans!

Post dară și post fiind... este destulă vreme de recreațiune pentru coconițe și domnițe — căci în post s'a rupt struna viórei și au amuțit organele.

Bucurați-vé și vé desfătați că „*după nor vine senin*” viné *carnevalul* sau *fărșiangul*: Din nou se va încorda struna viórei și la joc, și la petrecere și la bal și la teatru și la danț și voie bună.

„Danțul cântul și amorul,
Sunt izvorul
Fericirii omenești!”

— A dis poetul Bucovinei — „*Petrino*.”

Auleo, Dómne când nu ar fi copile *rupte din sóre* și coconițe cu farmec ca luna din August: când nu ar fi strună și arcuș, când nu ar fi joc, de ce trebă spuneți, — ar mai fi viața, adecă lumea și ómenii, de ce trebă ar mai fi raiul pământesc, dacă mai este și ađi vre-un raiu pe lume?

„Dă-mé, maică, după Neamț,
„Dóră moiu hráni de danț;
„Dă-mé, maică, după Domn.
„Dóră moiu hráni de somn!”

De somn?... E drept că țeranca și fata de roman nu mult dorm. Vara: E nóptea mică. Iarna: E „*ședetóre*!” În ședetóre, cu furca la bréu, tórce pân la cântatul cocoșilor de méđă nópte; tot tórce și tot cântă:

„Fă-mé, dómne, ce mi face,
„Fă-mé, dómne, tulipan,
„Se fu penă la Costan!”

Bon jour cocóne și copile.

— Bună diminéța, ochi negrii și căprii!

Ce ați visat astă nópte?

— Asta e trebă noastră, nui a d-tale! ești prea pretensiv, ești prea curios D-le, lasăte nu mai vrea se scii până și ce am visat!

Nu scii d-ta, că visurile sunt secretele omului și apoi pasérea: „*mălainu visază*!”

E, bine; coconițelor, totuși a trebuit se visați cu multe haine frumoșe, ce li veți primi ca cadou de crăciun, de la bărbății voștri; cu toalete după moda cea mai nóuă — de carneval, să vé presentați cu ele la „*Balul Reuniunii femeilor, la balul filantropic în ajutoriul studenților morboși*”; ca patrome ca regine, ca presidentele balului!...

Și voi copilițe — nu ați visat, spuneți drept, acum în intervalul nopților lungi de iarnă, cu bilete de visita cu *corespondințe ilustrate* dela N. N. teolog a. IV. N. N. Doctoran din jură; N. N. candidat de avocat; dela N. N. profesore. Nați visat cu un pețitor mândru și frumos — mândru și *bănos*! Cu o nuntă frumoșă! Și în urmă, c t de bine vau stat *neveste*, și cât de dulce va suris bărbătelul, nebun de amorul vostru — curtizădu-vé șt cântându-vé la ureche:

„Ah! Tu, ce ești o flóre,
„Ah! Tu, ce ești un crin,
„Crescută în rēóre,
„In est parfum divin!”

Ferice de voi nopți lungi!

Fiiți bine cuvântate și cu visuri — desmerdate!

Așa e tineréța — așa sunt visurile de tineréță — dar vai pre mulți înșală visurile de tineréță. Nimic, pre pământ nu e mai înșelător ca visul, — și vai, în vrésta vieții nóstre, ce visuri mai avem, unul mai fatal, de cât altul; unul mai *neguros*, de cât altul!... Și de multe ori, dacă bărbatul, aruncat în valurile unei vieți agitate, sar lua gupă visuri, póte că dar tot plânge ca vechiul filosof „*Heroclit*.” Și atunci, ce ar fi viața, de cât

un plâns și o durere! Dar nu; *Creștinului* și mai cu seamă *Românului* nui este iertat se plângă. Pentru bărbatul forte și activ nu sunt lacrimi, — lacrimile sunt a le femeilor și-a le copiilor!...

Curaj și speranță, activitate și perseveranță!

Acestea se ne conducă în viața noastră națională de acestea se fim pururea inspirați!

Căci:

„*Ferice e bărbatul, ce-și duce crucea sa;*

„*E-n tocmă ca și brădul,*

„*Ce stă pururea verde ori unde sar afla;*

„*Prin viscole, furtune el trece și pășese,*

„*Ca sôrele prin neguri, ca fulgerul, ce lucese!*...

„*Ferice de poporul, ce se în nainta*

„*Cu crucea sa pe umeri... viața lui tot creșce*

„*Și mărtea 'l va uita.*

Curagiu și speranță, activitate și perseveranță având se nu fim trisți, se fim veseli și se ne încredem în viitoriul nostru, dacă nu am desperat în trecutul nostru.

Ca, se fim veseli și se ne bucurăm, — se ne desfătăm și petrecem cum scie *Românul* să se petrecă în zilele lui de bucurie, în prasnicele și sărbătorile sale la crăciun și la pasci etc.

Pentru acea: Sântul Crăciun se vè afle pe toți în pace și în sănătate, și se-l petreceți cu bucurie; la mulți ani! (s)

Colinde.

Răsăritau răsărit...

Răsărita răsărit

Florile d'albe.*

Lucélër împodobit,

Trei crai dela răsărit

Cum pe ceriu mi l'o zărit,

Filosofii o agrăit,

Rënd, pe rënd, io întreat

Së-i spue adevărat,

Că ce are de 'nsemnat

Ăst lucéfër minunat.

Filosofii toți pe rënd

Grăitu-le-a ăst cuvânt

Că acuma de curënd

S'o născut un Domn prea sfânt,

Domn prea sfânt, pe ăst pământ,

Craii cum io d'auđit

So dus până la sfințit

Când la sfințit d'ajungea,

Inceput-o a întreba

Unde-i născut Mesia,

Nime nu le respundea,

Nime scire nu avea.

Dusu-so la Rusalim

Dacă 'nlontru o d'intrat

Pe Irod mi l'o d'aflat,

Pe Irod mare împărat,

De 'ntreat mi l'o întreat,

Irod rău s'o spăriat.

Și din gură le-o grăit:

„Merceți și de li-ți afla

Când pe-aici îi înturna

Oprîți-vë pe la mine

C'am de gând se vë țin bine.

Dar' Irod căne bătrân

Gănditu-mi-o el gândit,

Se omóre pe cel sfânt,

Dumneđeu l'o pedepsit,

Cu chinuri l'o chinuit,

Cu bóle mi lovit,

C'a fost om rău și păgân

Dușman mare la creștin.

Colinda ce-o colindăm

Domnului gazdă o lăsăm!

O Isuse...

O Isuse al meu prea sânt,

Demineața tea-i născut

Cu flori frumoșe 'nfășat

Cașa Dumneđeu te-o dat.

Din ficióră te-ai născut

Cașa D-đeu a vrut;

Că lumea dintr'o'nceptut

În greu păcat o căđut,

Pentru-a lui Adam greșelă

Tótă lumea-i în pierđelă,

Adam dacă o greșit

Domnul din raiu l'o gonit.

Sus în în pórtă raiului

Pus'o para focului

Ingerei

D'ei militei,

Serafini

D'ei măricei,

Acolo se strějuiescã

Și pre Adam s'el oprěscã.

Pe Adam și pe Eva

Căci o căleat poruica.

Adam când asta-o vęđut

Tare rău s'o necăjit

Și din graiu așa-o grăit:

* Se đice după tot șirul.

„Of Evă soția mea,
Veți tu că cu pofta ta
Am perdut fericirea
Am perdut pe Domnul sfânt
Și binele pe pământ.“

Sus în susul cel mai sus.

Sus în susul cel mai sus
Florile d'albe.*
Șed trei miș ingerei
Mititei și tinerei
Bunișori și frumoșei.
Da lângă ei cine șede?
Da z'o șede maica sfântă
Și din gură le cuvântă:
„Măi ingerei tinerei
Tinerei și mititei,
Mititei și cinășei
Bunișori și frumoșei,
Stați cu toții nmi bine
Că astăzi și Christos vine
Jos, jos, jos pe cel pământ
Casa o vrut Demnul sfânt,

* Se repetesce după fie care vers.

Jos pe locul păcătos
La pământeni de folos,
Că pământul e uscat
Și de păcate încărat,
Că Adam s'o născut
Nimica n'o fost făcut,
Făr' cu Eva s'o sfădit
S'o sfădit și s'o certat
Din pom oprit o mâncat.
Dumneșeu că io d'afiat
Rău tare io blăstemat
Și afară i-o țipat.
Pentru aia-i de săltat
Și astăzi de bucurat,
Că Dumneșeu cel prea sfânt
Lumea mi a sloboșit
Din iadul întunecos
Fiei gazdi de folos
Ast' colinduță
Micuță.
Și pe noi ne dăruiască
Cu creșari
Din buzunori
Ca se creștem cu toți mari.

Culese de **Theodor A. Bogdan.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gramatica limbii române, pentru școlile inferioare, prelucrată după sistemul fonetismului moderat. Cu aprobarea Pr. Veș. Ordinariat dieceșan, de I. Papiu. Partea I. etimologică. Partea II. Șintactica. Partea III. ortografia și ortoepia. Ed. II. Gherla 1898.

— *Recenziune critică.* —

Acestea 3 părți de gramatică română pentru școlile inferioare, prezintă în totul o Gramatică completă pentru elevii școlilor populare inferioare; și carea precurgându-se, poate forma educațiunea instructivă gramaticală a elevului în un tot complet — în un cerc deplin — în o enciclopedia gramaticală. — Sunt scrise acestea 3 părți după fonetismul moderat; autorul însuși espune următoarele în Precuvântarea la Partea I, dicând și scriind: „Din această cauză obvin și în Edițiunea II. forme de cuvinte, ce nu vor conveni fonetiștilor exagerați, înse susținerea și apărarea acestora este atât de fundată, în cât convingerea nu ma lăsat se le pot abandona din simplul motiv de a face pre voie la toate pretensiunile fonetiștilor moderni!“ — — —

Din punctul Didacticei sa imbinat în această Gramatică metoda sintetică cu cea analitică; din punctul Metodiceii sa urmat principiului pedagogic, de la ușor (per ascensionem et successiunem) la mai greu ad: la greu! Recensând în un sumar de ordine și paragrafic, — mai întâiu esaminăm în Partea I (etimologică,) ce se introduce cu § 1. „Sunetele și semnele lor. — § 2. Silabele și cuvintele. § 3. „Limba.“ — § 4. „Impărțirea literilor după sunete și împreunarea sunetelor.“ Aci se tractează de vocală, consonantă, diftong. § 5. „Tonul și semnul lui.“ § 6. „Gramatica și impărțirea ei. — — —

În multe școle populare române, am văduț de multe ori la rëndul Gramaticii, năcăjindu-se docentul cu școlarii săi. — căci tracta cu ei Dicerea s. propusețiunea! Anapodă gramaticală! Dacă nu cumva anapodă metodică; — de la sintactică, i.e. logică gramaticală — la etimologia! Întăiu litera (slovă) s. sunet (character,) silabă, din silabă cuvânt, — din cuvânt vorbă și lucru ad. sustantiv, adiectiv și altele până la interjecțiune, și pre urmă având, ma rëndind elementele limbii, — din acestea apoi

se formează conceptele, județele, și — logica de vorbire a limbii, ad: propusețiune etc. etc. (sintaxă) —

Dar ce ar și ajunge o Gramatică a cutărei limbii, din carea ar lipsi una din acestea 3 părți?.. Căci iacă noi aflăm ceea ce ne trebuie, ceea ce trebuie se ne trebuiască, și fără care știința noastră Gramaticală în română e ne completă, aflăm ceea ce numai în una parte nu am afla. P. es. În Ortoepia (grafică) se propune în § 2. Scrierea literelor și unde se arată că o literă mare scriem a) La început, după punct, după două puncte; și ar mai fi să se scrie, după semnul întrebării, semnul strigării și la începutul fie-cărui vers (rënd ord) în poemă poezie. b) Nume propriu și de dignitate — și ar mai fi să se știe, nume de popor, țeri, riuri pr. și terminii tehnici. — Êr în R. II. la § 32. „Interjecțiunile“ aflăm tractându-se despre Semnele cetirei tonice, ca comă semi colon, punct, punct duplicat, semnul întrebării, al exclamării, paranthesele, semnele citațiunii, punctele de sub înțelegeri (...) * și + sau semnele de îndreptare și de referire din jos. —

În cele mai multe școle sătesci și populare, cetirea sau lectura tonică se eșcută ca un Deus ex machina, atât de mecanic și fără regula lepturatică, în cât e păcat de peptul și gura pruncilor ce se strică cu cetirea!

Și această se poate mulțami numai desconsiderării semnelor tonice, ce sunt pentru școlă și prunci terra incognita. Terra incognita, pentru prunci, dar nu pentru învățator! Așa trebuie se credem, și credința se ne mântuiască dară! Și totuși câtă nepăsare! Și din nepăsare câtă daună! Și din daună cât rău pentru instrucțiunea română!... Apoi în cerere?! Ioan Moldovan se scrie, fără nici o observatiune. **ion moldovan** sau **Maria Rus-maria rus.** La acest loc, ne vine în minte se ne mirăm,

eum mulți cărturari, — încă și preoți (de notari și dascăli face cronica) scriu tot mereu „luon“ în loc de „loan“ ori dacă vreau, chiar „lon?“ Am dis, mulți cărturari — dar nu toți. — Păcate românesci!

Având un învățator, laudată Gramatică — și o va precurge, amăsurat capacității discipulilor săi, în un toiu complet. ex toto aliquid și nu ex toto aliquid și „ex toto nihil,“ fără de ați bate creri cu toate regulile și excepțiile (pentru cursuri mai superioare) — atunci nu va regreta fatigile și zelul său din un an sau perioadă ore care pentru cursul gramaticii; ad. a limbii naționale. —

Dicerea lui Rădulescu; „**Scrieți ori ce copii, numai scrieți românesce,**“ — sau: „Scrieți și ceteți ori cum numai scrieți și ceteți românesce“ e mai mult de o coloare poetică și din lumea

Turistii.

visurilor unui viitor de aur al Românilor renăscând. — Astăzi, pretindem imperios, și reclamăm. — atâta calificativ, în lumea pedagogică și dascălească modernă fiind, reclamăm cu dor și insistență ca cetitul să se facă regulat și curat, luminat și cu înțelegere, est mod ca cetirea să se execute, în tocmai ca o arie musicală, ce ține cont de cel mai mic semn sau notă! O cetire bună și la înțeles, e o cetire, carea folosește elevului mai mult, ca și cum ar putea ceta Apostolul ori Psaltirea fără nici o regulă, fără nici o artă tonică de artoepia gramaticală — fără nici un precept de limbă învățată. — Drept vorbind și scriind, în această Gramatică s'a ținut cont, pre cât s'a putut, despre recerintele sus amintite și de postulatele desiderate și desiderande în legerea limbii naționale, carea alături cu religiunea, formeză basa instrucțiunii începătorilor.

Numai cât învățătorii, procurând această Gramatică, o se o studieze chiar prelegând, — „doctus doctorem docendo docet.“ — Studiată odată și propuză, se o aplice apoi docintele la lectura din legendar. — Și numai o cetire după regulile gramaticale — poate face pre elev se vorbească frumos în limba sa și în viața sa, destingându-l de școala bucovne și de cei, ce nu fac școlă. Va se dăca singură Gramatică formeză educațiunea limbii naționale, în mod corect și regulat; ea dă cultura în limba vorbită și scrisă. Mulți, dora; sunt cari bolesc de acest defect, mai cu samă în scriere — ei înșiși — dicem în scriere, căci dacă nu scim scrie, cum vom mai scri și ceta?... —

Pe pag. 6 în Tr. Partea I. „Etimologica?“ § 7. se incepe, „Secțiunea“ I. despre Partile vorbirei, și și aci, după metoda școlii pedagogice germane și în parte și franceze. întâiu se produc exemple — apoi definițiunea regula, ca și cum sar imita modul de propunere periegetică — firesce în filosofia nu în gramatică. — Est mod sa pus în frunte exemplul: Școlariu mic învață bine; el șede pre bancă. Acesta dicere cuprinde în sine, un substantiv, un adiectiv, un verb, un adverb, un pronume, o prepusetiune. Din astă dicere, auctorul scote și desvôltă partile cuvântărei, și nu scim, dacă această lecțiune este de o oră, sau în termin general pedagogic vorbind, formeză o singură lecțiune de propunere?! Nici se pôtă pretinde, ca în o singură stagiune de propunere, din propusetiunea, pusă ca întințiune pentru desvôltarea teoriei analitice în Gramatică, să se pôtă concepe, adevca în prima în memoria școlariilor începătorii, conceptul de toate partile orățiunii, ce cum se vede, se lecțiunează în o lecțiune. Din enumerarea pre pag. 8. ale celor de ce partii ale cuvântărei, sar vedea, că sa consumat învățarea și priceperea lor, căci aci, apar partile vorbirei enumerate în nr. de 10 cu și un epilog, subtras și scoș din cele prelesă mai nainte, — făcându-se adevca acum Resunatul lecțiunii, după metoda de instrucțiune modernă. Dacă această este așa — se bilanțază această prin tractarea fiecărei partii de orățiune, separat pre larg și pre lung. Prin urmare, suntem recompensați prin planul de propunere și tractare din această Gramatică — pre paginile ulterioare. Partile cuvântărei propunându-se și enunțându-se se schițază așa.

1. Substantiv, — școlar, carte.
2. Adiectiv, — bun, mic.
3. Verb, invită, cântă, era mai bine în infinitiv, a cânta, a învăța, etc. etc. — — —

Și așa mai departe până la de ce, inclusive!...

Aci, apoi se și dă o temă școlariilor.

Temă: Cerați în legendar și spuneți, care cuvânt, ce parte a cuvântărei este! Și în legendar obvin mai multe, ca exemplele proaduse, la numărul de 10 a partilor de vorbire. —

Fie-care parte a cuvântărei, ca să se învețe mai întâiu bine, trebuie multă zolă, și aducându-le mai multe în una, fie și în două sau trei propuneri, se pôte ușor perde din memoria copilului începător, conceptul uneia, învățând îndată al alteia, confundându-se în urmă a le destinge.

Dar bine, credem, că întocmirea acestui plan în Gramatica de față, s'a făcut și conturat nu pentru propunerea principilor în așa mod, — ci sa făcut din punct de vedere Gramatical; ma sa făcut pentru învățator, ca mai ușor să se pôtă orienta în labidintul de Gramatică. Și nu credem în asta privință, se fi făcut excepțiune vre-o Gramatică, nu numai națională, — dar nici străină, deși metoda poftit de noi ar fi mai pedagogic, ad. mai practică, abătând atențiunea elevului de la alte lucruri s. concepte, și învêrtindu-se memoria și puterea sa mentale numai pre lângă un singur punct și lucru.

Pre pag. 13 sub cap II. se tracteză: „Numele.“ § 11. „Numele Substantive.“ Aci apoi elevul e în elementul său, el se ocupă de unul și acelaș concept al limbii române. În tractarea Substantivului, cu adevărat, sunt cele mai frumoșe lecțiuni, ce nu lasă nimic de dorit. Ma, sunt desvôltate aci legile Gramaticale în un mod prea larg, așa că adutul chiar, prea bine se pôte folosi în studiul său privat, ce ar vrea se-l facă.

Ceva ar. căuta se facă și fonetiști. — E fără nici o lege (cum vrei așa o chiamă!) articulare cuvintelor — după ei. Es. Cuptor, păstor. Ca artielu este l; — bine că a remas numai l; — această se pune la masculine și neutre. Ergo, **păstor** articulat trebuie se fie, **Păstor-l**

Teoriă cu prăcsă nebună. Dar nu, ei se ajută; le vine, băietul **u** lăpădat, în ajutor. Acest **u** mereu trebuie se-l aibă pre palmă, ca se-l intrudă între **l** și substantiv. Ma am audît și de o firmă de artelu, numit **ulul** sau **ul**. Cum se-n tórna mașina lunei; odată era **lu**, în vremea mea, — acum din contră **ul**. Căci pr. es. subst. **pom**, cu art. **l** va se fie **pom-l** dacă nu va băgă un **u**, sau dacă art. nu va fi **ul**. Ergo, schidola de cuvânt **pom-l** se face **pomul**? Prin ce? Iacă **u**, ca un balast e dat afară de fonetiști, și iarăși **u**, e reclamat apoi tot de fonetisti ca un, *Malum necessarium*. — Nu știu aici orî unde, se validează apoi mai bine, cea ce dice ilustrul nostru auctor în *Precuvântarea la Ptea I. a Gramaticii presine*, că din această cauză... multe nu vor conveni fonetistilor exagerați; noi mai adaugem, că ceea ce predică dēnsiș credă cine vrea, — știți astădi e libertatea conștiinței, și a... științei.

Numele sunstantive, prestau în acest manual o materie copioasă, prefiresce după sistemul fonetismului moderat. În punct de vedere autodidactic și pedagogic, nu lasă nimic de dorit; în totul consistă regulă, — de la puțin la mult, de la ușor la greu, de la cunoscut la necunoscut. Sunt mulți, dicem și la acest loc, dacă cumva nu am mai dis, carî nu pun pond, pre gramatica etimologică, se indestulesc, dacă tracteză subiectul și predicatul, și acesta li-e totă gramatica! — Unî ca acestia se nu-și crute atențiunea când vor audî pre princi fără gramatică și fără declinațiune, dicând: „Mărire tatălui și a fiului și a Spiritului sânt.“ Se nu-și pregete a asculta și la cantorî bisericesei, carî rostese credîul (Simbolul credinței) dicând: „Mărturisese întrun botez, întru iertarea păcatelor. „Sau în Tatăl nostru: „Si ne iartă greșele noastre pre cum iertăm și noi a gureșitelor noștrî“ etc. Prefiresce că princiș școlari de pre sate trebuie se învețe din gramatică numai elementele cele mai principale gramaticale, sau foudî generalî cu regulile mai principale. D. es. genul numărul, declinațiunea articulată și ne articulată, adiectivul, concordarea, gradurile, pozitiv, comparativ și superlativ pr. și declinațiunea adiectivului concordat cu substantivul. Gramatica în școlele populare e de lipsă ca ferestra la casa prin care vine lumina de afară; ea este inima limbii materne, este ochiul limbii omenesei și pentru școlar perfecțiunea cugetărei și amorului pentru limba sa mareă națională.

În § 15 p. 21 se desvöltă foarte bine „Casurile substantivelor.“ așa că clarificând casurile prin întrebări sub misce, sub înțeles, sau perantesiale, ca pentru Nominativ-cine? sau ce? pentru G. a cui? pentru D. cui? pentru accusativ Pre cine? sau pre ce, ce? vocativ (!) școlariul nu pôte se vină niciodată în confusiune. Se tracteză mai încolo despre 3 declinațiuni în a, u și e. Se înțelege, acestea 3 declinațiuni ne articulate, despre carî a tractat între alții cu multă rulină eruditul T. Cipariu, în *Elementele de gramatică pentru școlele inferioare*. — Sunt prea ingenios alese exemplele sau cuvintele predate în o temă de pre pag. 27

1.	2.	3.
Gardul,	Grădina	cade.
Cușitul	tată	taie.
Lumina	mamă	arde.
Vaca,	vecină	pasce.

Asemenea în Tema (pag. 27.) „Formați propusețiunî din cuvintele următoare, așa ca cuvântul **al treilea** se fie în **Dativ**...”

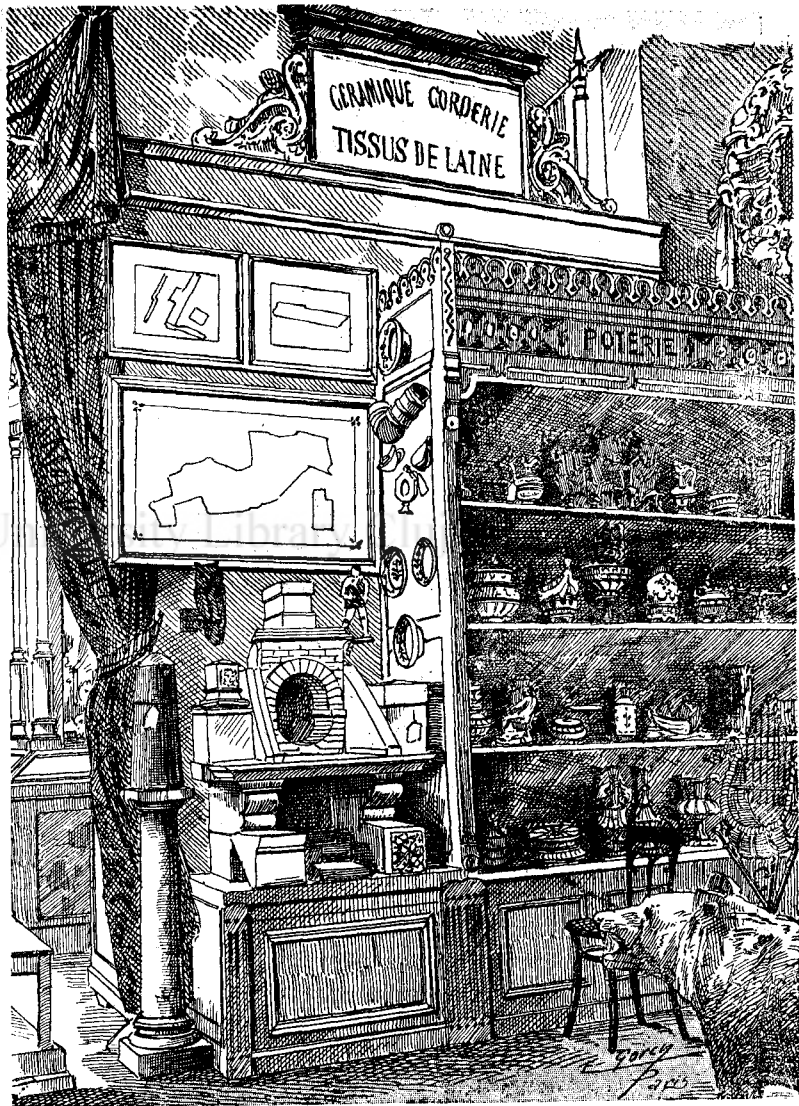
1.	2.	3.
Prigul	strică	plănte.
Flórea	place	fetele.
Dómna	crede	servitóra.
Mama	spune	ceva sora.

Se propun în această gramatică și 3 paradigme a Declinațiunei articulate, în a (Dómna) în u (Domnu) în e (frate) — Tóte pă țile cuvântărei sunt tractate destul de copios, — articlu, pronume, numeral etc. ér tractatul Verbului nu lasă nimic de dorit, nici cu privire la teorie, nici cu privire la partea de aplicățiune. —

Verbul auxiliar „*sum*“ este conjugat pre pag. 73 cu 2 timpuri: Presente și Imperfect. Acest verb, ca infinitiv *esse* (fire) are și perfect, ca „*fiu*“, perf. II. „*furēm*“, prea perfect I. „*fusem*“ sau

„*fusesem*.“ Pre perf. II. = am fost, futurul I. = „*voiu fi*“, futurul II. = „*voiu fi fost*.“ Sunt o sumedeniă de gramaticî și limbisti astădi, carî ér și jócă rolul fonetic și aici, abătându-se dela sacrele și regulatele forme gramaticale, când scriu fără pă sare: „*Eu sunt*.“ Despre acest verb tracteză autorul separat la pag. 91. — Verbul „*am*“ dela rădăcina pare pag. 74 (avere) încă se pune în 2 timpuri, Presentul indicativ și presentul optativ. În paradigma p. 82, acest verb auxiliiază pre verbul „*arare*“ în perfectul III. pre perf. II. —

Verbul auxiliar „*voiu*“ are numai un timp, Presintele indicativ. Sunt foarte bine întocmite și Paradigmele de conjugățiune, în cadrul cărora se deliniéză tóte 4 conjugățiunile; ma în rubrica perntu conjugățiunea I. se arată verbele de 3 forme: ar, luern, lăcrimez, + II. conjug. tac, umplu, III. cern. ej. III.

Ceramica pe domeniul corónei (Romania.)

„*dorm*“, „*dorese*“. Aceste verbe de paradigmă se conjugă prin tóte timpurile mod: indicativ. — — —

Ce se ține de § 57. „Modul conjunctiv“ în formarea perfectului, deși este această după tótă regula sacră gramticală, unde ad: se forméză, punēnd în naintea Infinitivului scurt imperfectul verbului „*vrere*“, ca,

1. vream ara, umplea, cern, dormi,
2. vrei ara,
3. vrea ara, — nu este prea în us la poporul ardelean, — mai mult ca un provincialism, pre carea noi l'am audît cāntându-se în un vers din părțile ungurene, unde se întrebunțeză.

„Că pre cine dorul pasce,
„Mai bine nu s'ar vrut nasce!“

Pag. 86; se tracteză despre conjugățiunea verbelor anormale care prezintă și ele 4 conjugățiuni, dare, stare, lare, luare; — avere, mănere; — bere, vrere, facere; fire, scire, venire Verbe defectivo pag. 92. Pag. 93. Verbe impersonale și neutre: plouă, tună, fulgeră. Urmază adv. rbiul: „Sus bat dobele, jos pică negurile.“ Apoi prepusetiunile, conjunctiunile (legativele) și Interjectiunile — p. 96. și cu acesta se finesece Partea I.

Partea II. „Sintactica.“¹

Este partea cea mai atrăgătoare și mai iubită a gramaticii, deși în genere. orî ce Sintaesă, este, în țesutura sa foarte complicată. Aici se tracteză nu de părți singuratică ale orățiunei, ci de părțile singuratică din forma și legătura espresiunilor, cuvintelor, dicerilor și cugetărilor, pusă și vărsate în forme regulate de limbă vorbită; adoperate legilor de logică gramaticală, după natura și eufonia limbii proprie naționale. — Se înțelege de sine, că limba română, ca o limbă măreață și abundanță, în espresiuni, eufonii, și forme caracteristice, — ma ca o limbă veche și cu trecut istoric; ma ca o limbă trecută prin multe și varii epoce de dezvoltare și modificare istorică, cu multe limbi, în multe perioade fiind în atingere și fiind influințată, — ma, în fine ca o limbă, între limbile dassice, de o cultură indo europeană — trebuie se prezinte o Sintaxă a cugetărei romănesci exprimate în forme orale și vii — din cele mai remarcabile, frumoase și interesante!...

În Sintaxa de carea vorbim, s'a depus în tractare școlastică, toate regulile cele mai fundamentale și exigente, ma pôte mai multe, ca și cum sar fi cerut. Unele bucăți orî lecțiunii (tractate) sunt tractate, în cât te încântă, pre cât de simplu, pre atât și de amplificat totodată! — Est mod, pre pag. 2 se lăsăm se urmeze în totalitate § 3. „Tractarea subiectului.“

„Subiectul stă totdeauna în nominativ, pentru aceea nominativul se dice cazul subiectului.

Subiectul pôte fi:

1. Substantiv pr: școlariul scire, florile înfloresc. Înșă subiectul pôte fi și.

2. Un pronume, care suplinesece locul numerului; pr: el cetesc etc.

3. Un adiectiv, un numeral sau orî și care alt cuvânt pus în locul numelui pr: Fricoșii fug. Unul serie.

4. Infinitivul, ba chiar și părțile cuvântărei neschimbate pot se fie subiect. pe: A minți e păcat. „Pre“ este prepusetiinne.

5. Subiectul nu se exprimă, nici nu se scire totdeauna în propusețiune, ci une orî numai se subînțelege, în acest cas subiectul este persóna verbului de predicat; d. es. Fugî! Aci se subînțelege subiectul — tu. Serieți! voi. —

Temă: Spuneți câte o propusețiune în care subiectul se fie,

1. un nume propriu, de persónă;

2. un nume apelativ

3. un pronume,

4. un adiectiv și

5. un numeral!¹ — — —

Din § 4. Predicatul (pag. 3) se lăsăm se urmeze.

„2. Sunt înse unele verbe (neutre) și mai ales reflexive care numai de sine punându-se lângă subiect — singure nu pot: forma predicatul propusețiunei, pentru că nus în stare a spune ceva de plin, despre subiect, ci ca se arete de plin starea subiectului, au lipsă încă și de alt cuvânt, care se urmeze după ele. Așa d. es. când am dice: Fratele se numesce, stelele se par, lenosii rămân; aci după formă se ved a fi trei propusețiuni, ale căror subiecte sunt: fratele, stelele și lenosii — iară verbele de predicat: se numesce, se par, rămân; inse nici unul din verbele acestea nu spune judecată orî cugetare de plină și înțelesă, pentru că nu se spune deplin cum se numesce fratele, cum se par stelele, și cum rămân lenosii, de aceea au lipsă încă de un cuvânt, care pus după ele, se arete deplin cum se numesce fratele, cum se par Stelele și cum rămân lenosii? Decî dacă vom pune lângă fiecare din verbele acestea un cuvânt, care se ajute pre verb, atunci se va spune judecată deplină despre subiect.

De vom dice orî vom scire: Fratele se numescă Antoniu;

Stele se par mici și lenosii rămân nepricepuți, în acest cas judecata despre subiect e spusă așa. cât se pôte înțelege. Aci cuvântul, Antoniu, mici, nepricepuți se dice nume predicative și verbul numai în legătură cu ele formeză predicat, iară verbul, se numesce se par, rămân, leagă pre subiectu numele predicativ ca și verbul ajutor sum etc. Drept aceea. a) Când verbul e în stare, ca singur se formeze predicat, ca în prop. focul arde atunci se dice că verbul predicativ este nedependent, etc.

b) Dacă verbul numai cu ajutorul cuvântului ce urmază după el formeză predicat, el se dice dependent: . atârător ca și în propusețiunile: Fratele (subiect) se numesce Antoniu (pred.) Numele care în legătură cu verbul formeză predicatul se dice „Nume predicativ sau complement.

3. Numele predicativ pôte fi substantiv orî adiectiv.

a) Când numele predicativ este adiectiv se concórdă cu subiectul în genumăr și cas; d. es. Omul este muritor. etc. etc.

b) Când numele predicativ este substantiv și copula nu are altă însemnare, de cât că lęgă pre predicat de subiect, atunci substantivul predicativ se concórdă cu subiectul în număr și cas. pr. Flórea este plântă, boii sunt animale.

c) Dacă copula, orî alt verb care, leagă pre predicat cu subiectul poftesce după sine alt cas, nu cazul subiectului, atunci numele predicativ se pune în cazul poftit de copula orî de verb; d. es. Cartea este a școlariului. Luntrea rămâne pre apă.

4. Când numele predicativ stă în loc de adiectiv, asemenea se pune în cas cu prepusetiune; d. es. Eu sum în limisce.

Pag. 5. se trece la propusețiunea simplă pură și amplificată. Aicia se trăcteză foarte frumos despre: Determinățiunea subiectivă și predicativă. D. es. școlariul diligent (determ. subi.) învață bine (determ. pred.) Carî alt cum se trăcteză întocmai pre larg, la regiunea verbelor, unde occur verbe, ce poftesc Genetiv, Dativ Acusativ, Dativ și Acusativ, pr. și două Acusativ; pag. 17. 18. 19. —

Pre pag. 9. se trăcteză despre „atribut“ pre pag. 10 despre Apusetiune.

La concordarea verbului cu subiectul sau adus două regule pre care mulți le desconsideră, deși foarte necesari. anume.

a) Dacă în propusețiune sunt mai multe subiecte în n. sing. legate prin legățiunea „și“ — verbul pôte sta în singular orî plural.

Es. Calul și boul pasce: sau Calul și boul pase.

b) Êr dacă ea subiect sunt persóne diferite, verbul se concórdă cu persóna cea mai diatâiu după gramatică. Es. Eu și tu avem bani. —

Nu putem, asemenea omite următoarele 2 regule la concordarea adiectivului p. 9. § 8.

a) Dacă sunt două sau mai multe subiecte de gen divers adiectivul predicativ stă în genul masculin; d. e. Regele și regina sunt onorați.

b) Dacă subiectele sunt lucruri, adiectivul predicativ sau se concórdă cu cel din urnă; d. e. pânea și banii sunt prețioși, sau se pune în genul feminin n. plural; d. es. Pânea și banii sunt prețioase.

B. Regimea suppediteză cele mai bune regule și necesari, atât ca formă cât și ca fond. Aici se trăcteză de regia verbelor până la verbele cu 2 acusatice. D. es. Creștinii numesc pre Christos, Mântuitoriu; asemenea regulei cu 2 acusatice din sintaesa limbii latine: „Pericles hacuit, collegam, în practura, Sofoclem.“ Tot la acest loc se trăcteză de acusativil persónei și de acusativil lucrului. D. es. Invetătorul învață pre școlar; carte. Urmază: Regimea adiectivelor. substantivelor. prepusetiunilor, adverbialor și a prepusetiunilor.

În fine § 26. Speciea propusețiunei simple. — P. II Propusețiunea compusă.

C. Topica sau localizarea, cu un adaus „Despre analisare.“ p. 32. —

Partea III.

Ortografică și ortoepică.

Se tracteză foarte minuțios și cu interes pentru dezvoltarea talentului de cetire și scriere din partea elevului. Ca se

¹ Acosta sintaesa e împărțită mai întâiu în 3 părți, capitule mai mari; A) Concordarea. B) Regimea. C) Topica. Apoi I. În Propsetiuni simple și VI. În Propsetiuni compuse.

recensăm și această parte, ar fi un lucru, ce near costa mult timp și scriere. Lectorele și docentul se va convinge despre importanța ei, dacă o va studia cu diligență. — Cu toate acestea am păcătuit în contra regulilor de recenziune, dacă nu am reproduce aici pag. 16. § 10 p. 2.

„Dacă O stă în silaba a doua de la capăt și în silaba finală urmăzând a sau e ca în pómă, pôme, atunci O se pronunță cu sunet plecat spre a ca și oa pr. pörtă, pörte. Acest o plecat spre a are sunet derivat, și spre al distinge de O original se în samnă cu accentul (!) scriind: pómă pôme, pörte a această regulă eruditul auctor face o notă pre cât de neînvinibilă la critică, pre atât de bine venită.

*) În acest punct se vöd a-și contradice cei, ce susțin și propagă sistemul de scriere al fonetismului din punct de vedere al simplificării, și totuși scriu, poama, poame, poartă, poarte, ceapă, peană, în loc de pómă, — pörtă, cêpă etc. ca și când ar fi mai simplu și mai ușor, de a scrie ea și óa, de cât é și ó. — Tot așa și contradic și aceia, cari luptând pentru sistemul fonetismului pur (?) că adevă așa să se scrie cum se pronunță (?) și în năsuința lor de simplificare scriu: Păstor, păcurar, och (de serie ochi e plural, de scie ochiu și laie crênga — risum teneatis!) mănunch; în loc de păstoriu ochiu etc. mănunchiu etc. pre cum se vor nimeni fonetistii a elimina pre U din linia cuvintelor, este un lucru necontestabil, că acesta a existat la capătul cuvintelor de atunci, de când au început a se stători formele limbii. Dovedesc această și împrejurarea, că în unele casuri e neapărat de lipsă, cum e la ar-

ticularea cuvintelor de II. declinațiune, unde pentru de a putea lega articolul de nume, avem lipsă neincunjurată de întrepunerea lui u (la ce sel mai și întrepunem când este?) scriind Domn, și articulând Domn-u-l (Inconvenient antinome!) Tot așa și la usuarea pronomelor în legătură cu verbul; pr. pus-u-l'ai; duc-u-mê. Se abstrage aci de la dialectul macedo-român! —

În genere vorbind, ori ce critic ne preocupat trebuie se laude pre auctor, în fond și în formă, deși tipariul este nu tocmii corespunzător, mai cu sémă pentru o carte de studiu și de școlă. Și ori ce pedagog cu școlă, trebuie se admire pacința, ce se vede în espunerea părții de aplicațiune pentru acest manual. În genere vorbind, este pentru școlile populare, acest Manual, una din cele mai bune și copioase gramatici. Drept aceea o recomandăm învățătorilor noștri ca Manual bun și vast, pentru propunerea gramaticii în școlile populare, acărei propunere este una din problemele teoriei instructive, de cea mai mare importanță.

Putini bărbați sunt înse în diecesa Gherlei, înțelegem preoți, cari se fi dezvoltat pre terenul instrucțiunii, lucrări atât de bune și corecte ca Rev. D. auctor, de care este vorba. Dacă vom cugeta la operele sale pre teren bisericesc literar, pre teren școlastic, și pre teren chiar politic istoric, — ma filosofie etnologice — ca în Recenziunea numită: „Calendaristică“ față de S. Măngiunea sub numele Argirobarb, trebuie se privim în densul pre un Căpăriu al diecesei Gherlane.

Censorul.

Aman séu Jom Purim.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Tragedie în 5 acte, cu un prolog. —

(Urmare)

SCENA V.

(Se reprezintă Salonul lui Ahasver.)

Ahasver. Aman.

Ahasver.

Din nou, au iară lipsă, de al tēu strat luminat.
De aceea ađi la mine pre tine te-am chemat.

Aman.

Pre bine, o! Ahasver, al meu Domn și bun Rege.

Ahasver.

Ascultă dară Aman, pricepe și înțelege.
Cu ce aș sei mai bine, mai bin' se-npodobesc
Pre omul, cel iubesc al meu suflet regesc?
Ce pretin ar sei se afe un Rege, pre pământ
Se resplătescă dēnsul pre un om din Regnu-i sânt?
Ah! Spune-mi ce mărire, ma ce ceremonii,
Se dau, se fac, o, spunem, de cumva poți se sei?
A mea generosă, nu sei să se restringă.
Pre Ahasver în daruri, cin' pôte sel invingă?
Și-apoi, când este vorba pre un om, se resplătesc,
Prin care numai, numai, eu pot se mai trăiesc?...
Un sfat cu înțelepțiune și acum pôte nutresci!

Aman.

(Înparte: Cugetând că el este omul demn de resplăte)

Din nou, pre a mea frunte mării împărătesci.

Ahasver.

Deci, spunem mai în grabă, mi spune a ta părere.
Pre cum a mea inimă poftesc și 'ți cerc; —

Aman.

Și sei că ce voiu dice, — ma ce-ți voiu sfătu, o!
Rege dăvei ordin, de loc a se-implini.

Ahasver.

Și ce sfat bun, ce vorbă, eu nu țam împlinit,
Și ce dorință cândva ți s'a zădărnicit?

Aman.

O! Cât de bun esti Rege, această sei prea bine...
Și cred că și de acuma vei fi așa cu mine?!

Ahasver.

Un Rege, bun se fie, și Ceriul încă cere,
Căci bunătatea este Regelui dotere; —
Pre Sore și pre Stele, pre tronul meu rogesc
O! Aman, bunătatea e daru sublim, ceresc.

Aman.

Pre omul, al tēu suflet, ce vrea al onora.
O! Rege, cu a ta haină sel lași a se îmbrăca.
Pre calul tēu cel ager însuși se călărescă,
Pre cap se-i strălucea ca corona sa regescă. — — —
Dar ca se fie mare onorea, dacă 'ți place
Cu haina ta domnescă, sei cine se-l îmbrăce?
„Bărbatul, ce între alții e cu întâietate.“
Și această așa, călare, sel ducă prin cetate
Sel ducă și se strige: „Așa se face așa
Cu cel, ce Domnitoriu, roiesce al onora!“

Ahasver.

Grăbesce dar, și caută vestmintul cel rogesc.

Și scóte afară, calul cel mândru 'mpărătesc, —
Grăbesce apoi și caută corona strălucită

Aman. (Intrerupându-l.)

La mulți ani se trăiască, Ahasverul nostru Țeu!

Ahasver.

Imbracă 'ncoronéză eu mâna ta iubită.
Imbracă fără preget, se scii pre — Mardocheu.

Aman. (ca cêra)

Ah!

Ahasver.

Și se ai grijă, corona bin' sei stee,
Êr haina 'mpărătescă ca mine se o ıee.

Aman.

Ah!

Ahasver.

Și se ai grijă ca frênul cel frumos
De aur, ce luesce, sel țină tu mâna sa...
Pre strade și pre drumuri vei merge tu pre jos
Pre lângă el și începe continu a striga.
„Așa se face celui, ce este credincios!”

Aman.

Ah!

Ahasver.

Ma înca-i ȃice mulțimei adunate,
Ce a sta privind prin Susa, frumoasa mea cetate.
„Plecați genunchii voștri, în sânta adorare,
Așa voesce al nostru puternic Rege, mare.

Aman.

Ah!

Ahasver.

Și încă în grabă, acest ordin plinesce.
De ce a ta privire se tulbură 'n negresce?

Aman.

Și eu chiar se fiu omul, ucêsta se o fac,
Cu Mardocheu, Evreul?

Ahasver.

Și nu-ți este pre plac? — — —

Au nu ȃiseși tu însuți sel ducă prin cetate,
Bărbatul ce între alții e cu întâietate?

Aman.

Și ce merit făcuse, Evreul Mardocheu?

Ahasver.

De nu scii 'ți voiu spune, ascultă dară en.
Acuma într-o noapte eu nu putui durmi,
(Amar, când nu se putea sântirea linisei)
Și ca se-mi trecă noptea, mai iute, mai în grabă
(Ce crâncenă e noptea, când somnul e pribeg!
Lăsutam ca se între Eunuchii se-mi cetescă
Din cronice, inimamî puțin so liniscescă.
Și când cetiră capitulul că eu se mor eram
Prin Teresiu și prin Bigtan, de alor plan de nu dam,
O palidă roață se puse prea mea frunte
(Ce trist când în memoria 'ți vin intimplăci cunte!
Și am întrebat de onórea, ce doră s'a făcut
Lui Mardocheu, căc' dênsul al lor plan la sciut,

Mi s'a respuns: „Onóre și daruri Mardocheu
Nu a primit!” Pre dênsul sel onoreze aȃi vréu!
Te du și cum grăitam așa vei face lui.
Tot omul se pricépă respłata Regelui!

Aman.

Ah! Ah!

Ahasver.

Mê lasă singur, 'ți ȃic acum, poți merge!

Aman (depărtându-se)

Ah! Ah! O! Mórte vino, din lume, vin mê scerge.

(Cortina cadê)

SCENA VI.

Bigta, Setar, Zeres.

(Aman, fără consciință se duce acasă de Bigta și Setar.)

Zeres.

Pre Armuzd, vai, pre Armuzd, vai, ce vêd ochii mei?
— E mort la veci, cine? Ah! Ceriule și Ței!

Bigta.

Caȃu lovit la Pórtă, — — lovit ca și de gută.

Setar.

Linisce, eer linisce!... O! Zeres, mă ascultă!...

Bigta.

A fost la Rege, crede și de la el eșind,
La Pórtă am vêȃut — eumai, pre Mardocheu, privind —
Că cade, se restórnă, și noi lam apucat,
Și aci la a sa casă — cu greu lam transportat.

Zeres. (căȃind jos)

O! Mardocheu, tot dênsul, — vai lume mor și eu.

Setar.

Privesce — aci, colegă, un rêu lângă alt rêu.

Bigta.

Aid, frate, noi pre Aman, în sus se-l ridicăm.

Setar.

E bine (ridicându-l ambii) — dar scii frate că n'o se-l
desceptăm!]

Aman (desceptându-se)

Ah! Lume 'nșelătóre, viața nentelêsă.
Ah! Țeilor, durere în pept, ce ne apasă.
Dar rabdă, rabdă sufletu, săfocă-ți chinul greu,
— Vai mulți Monștrii vêȃutain acum în somnul meu.

(El privesce la Zeres.)

Dar ce este eu tine — o! Servitor iubit,
Vai, iacá, mórta este — și nu vê în groziți?!

Bigta.

Vêȃindu-te pre tine că zaci, fără putere — —
Caȃu făr' consciință sermana ta muiere.

Aman. (Se aruncă pre dânsa.)

O! scólâte descéptă femea, dîlele mele!...
 Și tóte vor fi bune, deși ađi tóte-s rele,
 Ah! Ce mi-ai făcut mie, mișel de Mardocheu, ---
 Vai, ce am pățit astăđi!... La tin' când cuget eu,
 Se pare că Tartarul 'l vėd în naintea mea.
 Muierea, vai, muierea e mórta acum ea.
 O! Deule, de mine tu nai ađi nici o scire.
 O! Zeres, --- mor eu őră, revinăđi în simțire!

(El recade jos, fără conștiință.)

Bigta.

Vai, vai, din nou murit'a și morți sunt amândoi.
 Se mergem decı afară, la ce stăm aci noi.
 Se vină Servi și Serve! Se facem cunoscut
 La Rege, ca pre Aman el nul őră mai mult.

Zeres.

(deschiđindu-și ochi și privind în jur, vede pre Aman, căđul jos.)

Setar.

O! iacă ea se scólă și ochi i a deschis.

Zeres.

Vai mort e, nu se scólă, trecuta'n Paradis.

Bigta.

Ba, crede, o, minune! Aman se descepla,
 Vėdėndu-te pre tine căđuta --- amar te-a plăns...
 Din nou, căđu el iară --- și iacă-l unde stă,

Zeres.

Abia pot crede însă; --- viața-i sa stius
 De mult, și acolo-n curte, acolo la Palat.
 Palat regesc se fii tu, se fii tu blăstămat!...
 Iubite Aman, scólă; te plâng și tu nu scii,
 Iubite Aman, scólă, pre lume mai revii

(Se lasă plângând pe el.)

(Cortina cade.)

SCENA VII.

Aman, Zeres.

Aman.

O! Regé nu mui asta de nu ai fi făcut!
 Mai bine a mea viață, so cei, de ai fi vrut!...
 Dușmanul se se-n nalțe eu nu am cugetat.
 Fatal este destinul, fatal și ne îndurat.
 Și iacă eu, --- ea Aman, sel duc în triamf, deu!
 Și susa se, mă vadă, pre jos, --- și el călare:
 Amara dejosire, suplicii, auguriu rėu! --- ---
 Pre đei, aș vrea mai bine, se mor în graba mare,
 Se mor, se es din lume, se mor, se nu trăiesc.
 Cu Aman, el Mardoche, --- amar mă îngrozesc!
 Dar nu, muriva totuși --- Evreul urgisit.
 Ahasver, o! Ahasver, acésta a întărit.

Zeres.

Un semn pre rėu se-ți fie, o! Aman, dragul meu.
 Că tu te plecı acum, scii cui? --- Lui Mardocheu!...
 Io 'ți spun, 'ți sum sotia, de dănsul te feresce,
 De el se ai tu tēmă, pân' viu e și trăiesce.
 Ce tainic este timpul de mănı, când nu se scie,
 De unde, de la cine, năcasul o se-ți vie; ---
 Ființa, ce în lume, o cređt de incapace,
 Adeseorı produce, ce nai gândit și face.
 Ai grijă, a ta steuă, se napuce a negri,
 Cu greu vei face-o őrăși se 'ncépă a luci.
 Dar nu! Curagiu o! Aman, se nu uiți cine ai fost,
 Bărbat vėrtos în fapte la gură și la rost,
 Trecutul tėu acuma se-ți dē îmbărbătare.
 Se nu te temı, o! Aman de orı și ce întimplare.
 Prin Susa 'l vei duce în triumf pre Mardoche,
 Și după acea îndată lua-i vei capul sėu.
 Conjurăte pre Ormuzd, pre Susa te conjur.
 Ah! jóră rėsbunare, privesce și eu jur.
 Se numı vii înainte, aci-n Palatul tėu,
 Pân' nui aduce cu tine capul lui Mardocheu!

(Cortina cade.)

SCIRI MĚRUNTE

Necrolog. Marióra Cz. Vlassa după un morb greu și scurt împărtășită friud cu ss. sacramente ale muribunđilor și-a dat tinerul ei suflet în mănile Creatorului la 25 Dec., őrele 12 međul nopții, în al 19-lea an al vieții sale. Remășițele pămėntescı ale defunctei sa inmormėntat Joi 26 l. c. la 2 őrē d. a. în cimiterul gr.-cat. din loc. Fiei țerina ușóră și memoria binecuvėntată!

Serbările de instalare a Mult. Onor. Domn protopop Simeon Monda de paroch gr.-or. al Bistriței, ce sa ținut Duminecă în 22 Decemvre n. 1901. după următorul Program: 1 la 10 1/2 őrē a. m. serviciu divin și instalare oficiósă în capela gr.-or. 2. La 8 őrē sėra cină comună à la carte în hotelul „Sahling“. Atăt la instalare cât și la cina comună a luat parte un ales și numeros public.

Atentatul contra lui Roosevelt. Din Paris se telegrafează că diarele deacolo publică amănunte despre un atentat săvırșit contra actualului president al Statelor-Unite. Pe când Roosevelt se plimba adică în societatea ambasadorului englez Pauncefotte, un anarchist a năvălit asupra lui se-l omóre cu boxul. Ro-

osevelt însă, care este un atlet vestit, a apărat lovitura și i-a tras una cu pumnul în cap agresorului în cāt acesta a căđut la pămėnt aprópe leșinat.

2 milioane și jumėtate jucate în cărți. Diarele maghiare și cele din Viena aduc amėnunte despre jocul de cărți ce a avut loc în Viena, la Iokey Club, între contele polon Potocky, și între Szemere Miklós. În jocul acesta contele polon a perdut 2 mil. și jumėtate. Din acésta sumă Szemese a căștigat 2 milioane și 75'000 coróne őr restul l'a căștigat un aristocrat austriac

După cum se scrie din Viena, M. Sa Monarchul auđind despre acésta risipă de banı, s'a pronunțat fórte aspru în contra jocului de hasard.

Producere de gaz pentru acetylen din petrolu brut. Revista engleză „Petroleum“ raportează despre o invenție de mare însămnătate și adecă: producerea gazului de acetylen din petrolu brut; după încercările făcute se produc din un picior cubic de petrolu 1500 picióre cub. de gaz. Este cunoscut că lumina acetylenului întrece în privința frumșeții și iefinătății pe cea electrică; după nóua metodă îi este asigurată scestei luminii o

introducere universală, deore-ce costul ei se reduce la un minimum; se lucră într'acolo, ca ori-ce pericol de explozie se fie delăturat.

A P E L.

În vederea consimțământului general, cu care publicul român a întâmpinat inițiativa „Asociațiunii”: de a pune obiceiul felicitărilor de Anul nou în serviciul culturii noastre naționale, — subsemnatul birou adresază acum, în preescara unei noue aniversări, un călduros apel către toți iubitorii culturii poporului românesc, ca și de astădată se adopte în număr cât se poate mai mare rescumpărare fondului „Casei Naționale.”

Lista rescumpărărilor se va publica în ziare și în o mică publicațiune festivă, ce pe ziua Anului nou se va trimite tuturor persoanelor, cari își vor rescumpăra felicitările.

Pe această cale vom menține părțile frumoase și plăcute ale obiceiului felicitărilor, ne vom reaminti prietiniilor noastre, și ei își vor aduce a minte de noi, — gândurile noastre se vor înălțâni, și uniți prin un frumos act al iubirii de neam, vom serbători laolaltă noua aniversare cu inimă încălzită de cele mai nobile sentimente. De altă parte vom fi scutiți de o mare pierdere de timp și de eventualitatea penibilă, dar numai cu greu evitabilă, de a trece cu vederea la felicitările de Anul nou pe care-va dintre prietiniilor nostri.

La începutul secolului în care am intrat vom ridica prin obolul nostru pentru fondul „Casei Naționale,” un frumos monument începuturilor culturale ale poporului românesc.

Sibiu, la 18 Decembre 1901.

Biroul „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.”

Bibliografiă.

A apărut:

Dr. Mihai Szabo: **Drepturile și datorințele învățătorilor români**, a apărut și în traducerea românească, datorită d-lui Aug. Zaslo, prof. Arad și costă cor. 5 20 fil.

Învățătorii au acum două prețioase volume, cari se ocupă cu drepturile și datorințele lor, bărbați specialiști vor cerceta întru cât e mai preferabilă una celeialalte. De altcum e știut, că seirea d-lui Szabó a fost bine primită de dascălimea magiară și d-sa ca specialist a și avut posibilitatea să cunoască mai bine ca ori ce, tâlcuirea feliuritelor ordinațiunii ministeriale date în trebile școlastice. Tot la d-sa în Beetcherecul mare se mai pot comanda următoarele serieri în limba magiară: „Administrația comunală a învățămîntului poporal,” — „Evidența terminelor pentru agendele învățămîntului poporal” — „Despre asilele de copii” — ș. a. toate lucrări de mult folos învățătorilor.

*

A apărut „**Calindarul poporului**” pe anul comun 1902. (editura tipografiei pe acțiuni în Sibiu) cu un cuprins variat și ilustrațiuni frumoase. Se poate comanda dela „*Tipografia*” societate pe acțiuni în Sibiu.

*

Sub titlul „**O față de Tarabostos**” roman de pe timpul Dacilor scris de Tit Chitul, tomul I. a apărut în editura tipografiei diecesane în Gherla. Opu este foarte interesant cu privire la istoria vechiă și la poporul român. Se estinde pe 270 pagini format 8° și costă numai 1 cor. 50 fil. plus porto. Se poate comanda dela tipografia diecesaaă din Gherla.

Recomandăm cu căldură acest roman interesant și frumos tuturor cetitorilor noștri.

*

„**Biblioteca Sătenului**” Nr. 2. a apărut și cuprinde o mulțime de **Colinde** de crăciun culese din Câmpia Ardealului de Th. A. Bogdan învățător în loc. Prețul unui exemplar 20 fileri pl. porto.

Se poate comanda dela autor și dela tipografia A. Baci în Bistrița.

Nou abonament

la

„REVISTA ILUSTRATĂ”

foiă enciclopedică literară.

„Revista Ilustrată” apare de 2 ori pe lună și costă

Pe un an . . . . . 6 cor. (3 fl.)

Pentru românia și străinătate 8 franci

„Revista Ilustrată” pe anul viitor 1902 va fi redactată de D-l Dr. Victor Onișor avocat, și va primi un alt format și clișeu titular frumos și bine acomodat recerintelor moderne.

Tipografia A. Baci

Bistriță, str. Lemnelor 44.

Aducem la cunoștința on. public acésta nouă tipografiă, provădută cu cele mai bune mijloce tehnice, aranjată după stilul cel mai nou unde putem esecuta ori-ce lucrări aparținătoare artei tipografice în cel mai scurt timp, precum :

Tipărituri de bancă,
BILETE DE VISITĂ

Cărți și broșuri,

Foi periodice,

Bilete de logodnă,

Invitări la nuntă,

ANUNȚURI,

Registre,
BILANȚURÎ,

Compturi,
PREȚURÎ-CURENTE

Cuverte,

Anunțuri funebre,

CIRCULARE.

Comandele se esecută prompt, cu acurătetă, cu cele mai eftine și mai moderate prețuri.

Transportul comandelor dela 10 coróne în sus il plătesce tipografia.

Condițiunile de plătire la tipăririrea de cărți, broșuri etc. sunt fôrte favorabile.

Tipografia A. Baci

Bistriță, str. Lemnelor 44.

CUPRINSUL ANULUI INTREG

AL

„REVISTEI ILUSTRATE“

pre anul 1901.

I Studii literare comparative filosofice și istorice, Biografii și Schițe topografice.

		pag.
<i>I. Garanescul.</i>	Beția	2.
<i>G. Simu.</i>	Spre un nou ideal	18, 19.
<i>P.</i>	Pentru ce are Februar numai 28 zile	37.
<i>I. N. Pop</i>	Pascile la Ruși	58.
(—)	Alexandru Silași	74, 82, 90, 98.
<i>S. P. Simonu</i>	Universitățile moderne	100, 101, 102.
<i>I. N. Pop</i>	Femeia și sportul	102, 103.
<i>J. Velcean</i>	O pagină din istoria Reuniunii noastre de cântari	103, 104, 105.
<i>S. P. Simonu</i>	Doina în Ardeal	114, 115, 126, 127, 138, 139, 140.
<i>V. Podóbă:</i>	Prima societate ambulată teatrală în Transilvania	118, 119, 120, 131, 132, 141, 142, 143.
<i>S. P. Simonu</i>	„Creștinism și Românisim“	149, 150, 161, 162, 163, 173, 174, 175, 181, 182, 183, 193, 194, 195.
	Recesiune critică	201, 202, 203, 208, 209, 210.

II. Novele, Romane și schițe de petrecere:

(—)	Cummatul	4, 5, 6, 12, 13, 19, 20, 21.
<i>Gizela Ghiurgoviciu</i>	Intristare, Bucurie	10, 11.
<i>Alexandru Țințariu</i>	Din chinurile vieții	26, 27, 28.
	Pulpitul misterios	129, 130, 131.
	La un bal — mîscat	176, 177.
<i>Enea P. Bota</i>	Trompeta	34, 35, 41, 42.
<i>Porumbel</i>	Roza Alpilor	43, 44, 49, 50, 58, 59, 60.
	O Istorie adevărată	85.
	Poesii în proză	107, 108.
	Cum se prind ginerii	179, 180.
<i>G. Simu</i>	Domna preutêsă la băi	66, 67.
<i>Antoinu Pop</i>	Amicii	93, 94, 99, 100.
<i>I. N. Pop</i>	Un medic biciclist	105, 106, 107.
<i>Ioan Popa</i>	Teiul cu dragostea	116, 117, 118.
<i>P. Turcu</i>	La școlă.	152, 153, 154, 164, 165, 166.
<i>St. V. Velcean</i>	La schit	183, 184, 185.
<i>Aut.</i>	Mormântul păstoriului	195, 196, 197, 204.
	Ce ați visat?	205, 206.

III. Teatru.

<i>G. Nistor</i>	Caprițiul	51, 52, 53, 61, 68, 69, 75, 76, 83, 84, 91, 92, 93.
<i>S. P. Simonu</i>	Aman sau Jom Purim	121, 122, 143, 144, 145, 155, 156, 157, 167, 168, 169, 187, 188, 198, 199.

IV. Poesii:

<i>Emilian</i>	De anul nou	1.
<i>S. P. Simonu</i>	La începutul secolului XX.	2, 3, 4.
	„Seracul de el Lazar	29.
	Dochia	36, 37.
<i>S. P. Simonu</i>	Mormântul jumeții	67.
	Altariul inimii	74.
	Dacă cunva aș muri	83.
	Românca din Ardeal	98.

<i>S. P. Simonu</i>	Visul lui Bonaparte	115.
	Când va fi ziua din urmă	150, 151, 152.
	Sufletul și trupul	197.
<i>G. Coșbuc</i>	Cântec	9, 10.
<i>P. Turcu</i>	Inzedar	11.
	Amanta mea	44.
<i>G. Bodnar</i>	Luptă	21.
	Darnică	53.
<i>Al. Aciu</i>	Altă viață	25.
	Stan Bêtrânul	37.
	O melodie	107.
<i>Porumbel</i>	Cătră lună	35.
	La A...	51.
	De erî	60.
	Primăvara	85.
	Intrebare	103.
<i>I. Encescu</i>	Ia-o și fie a ta	63.
<i>Aurel</i>	Ruga copilei	69.
<i>I. A. Câmpeanu</i>	La ea	75.
<i>I. Turdean</i>	Unei femei	90.
	Nui pentru noi	131.
<i>Nițul</i>	Focul iubirei	102.
<i>Garril Popoviciu</i>	La móră	128.
<i>St. V. Velcean</i>	Mai gâciți acum și voi!	126.
<i>Veronica din Sêlagiu</i>	Mama	128, 129.
	Destinul	131.
<i>Olimpia</i>	Melancolie	164.
<i>A. Popp</i>	Nostalgiă	166.
<i>V. Encescu</i>	Când te vîd	176.
	Dorul meu	177.
	Anacreon	205.
<i>Valentin</i>	În tîmna	195.
(—)	Spunei o salutare	197.
<i>Valeria Grama</i>	Spunemi de ce te mai iubesc?	203.

V. De ale poporului poesii populare, Balade, Colinde, descântece etc.

	Sluga popi și eucul	7, 8.
<i>Petruț</i>	Cât ajunge vorba bêtrânului	30.
	Voichița	22.
	Fermecătoriul	87.
<i>Gavril Bodnariu</i>	Doi câni	108.
	Capra și iedul	110.
	Strâmbă lemne sfarmă pîtră	46.
<i>T. A. Bogdan</i>	Descântec de măritat	15.
	Bujoraș	33.
	Descântec de dragoste	45.
	Capitanul	71.
	Cuțitul țiganului	70.
	Mândruța	95.
	Iuănaș	110.
	Colinde	207, 208.
<i>Haritina Țințariu</i>	Doine populare	23.
<i>I. Popa</i>	Fata banului	55.
<i>Petruțiu</i>	Poesii populare din Bănat	62, 63.
	Cântecul soldatului	79.
	Din popor	88.

<i>I. Țigărcan</i>	Bradul	78.	<i>Poșta Redacției</i>	8, 16, 24, 32, 40, 48, 56, 64, 72, 80, 88, 96, 135, 146, 171, 180, 200.
<i>Maria din câmpie</i>	Poesii populare	108.	<i>Diverse:</i>	
<i>A. B.</i>	Poesii populare	154, 155.	Glume	23.
<i>Amatoriul pe toate terenurile</i>		7, 14, 22, 30, 38, 45, 54, 62, 70, 77, 86.	Șotrea Sărăcila	39.
<i>Cronica</i>		8, 16, 24, 32, 40, 48, 56, 64, 71, 79, 88, 96, 111.	Țiganul și biserica	56.
<i>Cronica timpului</i>		122, 133, 145, 157, 169, 188, 189, 199	Traiu din casă	64.
<i>Sciri mărunte</i>		123, 133, 134, 146, 158, 159, 170, 180, 189, 200, 214.	„Convocare”	72.
<i>Găcituri. Deslegări de găcituri</i>		8, 16, 24, 32, 40, 48, 56, 64, 72, 80, 96, 112, 135, 159, 171, 180, 190, 191, 200.	Convocare	111.
			Cătra on. public cetitoriu	114.
			Apel	191.
			Concurs	190, 191.
			<i>Ilustrații</i>	In tot numărul două sau trei.
			<i>Inserțiuni</i>	124, 136, 147, 148, 160, 172, 192.

